Nr. 45 — Tallinnas, reedel 22. (4. jan.) detsembril 1906. — I. aastakäik.

Ilmub kuus korda nädalas

Uus Wirulane

Üksik numner 3 kop.

Tähtsamad sündmused:

Kolme röövlisalga kinniwõtmine Tallinnas. — 20,000 rbl. Tschistopoli semstwoametis ära raisatud. — Sõjakohtu otsus Odessas. — Sandarmi tapmine Warsjawis. — Röövimise katse Kasani ülikoolis. — Kohtuotsus Fidleri asjas. — Röövimine Gornaja jaamas. — 6000 rbl. röövimine Liibawis. — Ülespoomine Warsjawis. — Sisemiste asjade ministri ringkiri.

Austatud lugejaid, kes soowiwad, et aasta hakatusel **lehesaatmisele wahet ei tuleks, palume edasitellimisega rutata.** Iga uus tellija hakkab lehte sellest päewast peale saama, kus tellimine meie kätte jõuab. **Hinnad on mõlemate wäljaannete kohta endised.**

Auupakliult
„Uue Wirulase“ talitus.

Pärnus.

Soowitan omast kauplusest kõiksuguseid **hästi tehtud**

saapaid.

Auupakliult
kingsepmeister **Chr. Lasn**
Rüütli uul. nr. 49.

Herrad suitsetajad!

Proowige kord järele, kui hea maitselised on wiimasel ajal müügile saadud paberossid

Tere-tere!

10 tükki 6 kop., 5 tükki 3 kop. Ottomanni wabrikust Peterburist,

sest wõi neid muidu, kui nende heade omaduste tõttu, terwel Eestimaal nii suure tuhinaga taga küsima hakati, et mõned wanemad kui Tere-tere paberossid, kohe huwitawad ja isegi endi wanaduse nõnda ära unustasiwad, et seda lehe lugejate abil meelde tuletama hakkawad.

Kooli-olud Eestimaal.

1. Koolide arw ja koolimajad.

1. januaril 1906. oli Eestimaal 606 algkooli. Selle summa hulka ei ole öö- ja pühapäewa koolid, lisa-pädagogika klassid, tööliste õhtukursused, lasteajad ja laste hoiukohad mitte arwatud.

Tüübi järele wõib neid koolisid järgmiselt jaotada: 1) kroonu- ja linna-algkoolisi, wõi kihelkonna-koolisi, nagu neid ametlikult kutsutakse, oli 28, nimelt 27 linnades ja 1 Lihula alewis; 2) ministeriumikoolide arw oli 25, nimelt 18 kahe- ja 7 ühe-klassilist; 3) koolisid, mis kohaste seaduste järele töötawad, oli 549, milledest 13 linnades ja 536 maal oliwad ja 4) isearaliste põhjuskirjade järele töötawaid koolisi oli 4, nimelt II järgu linna tütarlaste koolisid 3 ja Emilie tütarlaste algkool Rakweres.

Hoolekandmise asjas langewad need koolid kolme järku, nimelt: 1) koolid, mis rahwahariduse ministeriumi otsekohese järelwaatamise all seisawad ja rahwakoolide direktori ja inspektorite hooleks on usaldatud. Need on ministeriumi- ja kroonu-algkoolid, millede arw üleüldse 36 oli; 2) koolid, mis küll nisamuti rahwahariduse ministeriumi all seisawad, kuid nende ökonomia walitsus on kohaliste asutuste hooleks antud. Niisugusid koolisid oli 1905. a. 498 ja nende hulka loetakse linna alg- ja II järgu tütarlaste-koolid, kui ka kõik walla- ja luteruse-usu kihelkonna-koolid ja 3) koolid, mis ühel ajal rahwahariduse ministeriumi ja õigeusu waimulikkude asutuste hoolekandmise ja järelwaatuse all seisawad, s. o. õigeusu kihelkonna ja awitamise-koolid, millede arw 1905. a. 72 oli.

Inspektorite jaoskondade järele oliwad ülewal tähendatud 606 kooli järgmiselt ära jaotatud: Tallinna I inspektori jaoskonnas — 98, Tallinna II jaoskonnas — 139, Rakweres — 123, Paides 135 ja Haapsalu inspektori jaoskonnas 111. kooli.

1905. a. asutati ainult üks kool, nimelt Karola awitamise-kool Terewere wallas Rakwere kreisis, ja uuesti awati — Maho külakool Malla wallas, mis juba 1889. aastast saadik enam ei töötanud. Tallinna kreisis kaotati Kadja külakool ära ja ühendati Aleksandri 2-klassilise ministeriumi kooliga.

Peale selle ei töötanud 1905. a. teisel poolel järgmised koolid: 1) Karepere külakool Kurna wallas (Tallinna kreis) sellepärast, et wallawalitsus kooliõpetajat Remmel'i mitte ei lubanud tööle hakata ja temale koolimaja wõtmeid wälja ei annud. Kooliõpetajale awati kooliruumid alles selle aasta januarikuus — pärast seda, kui kooliülemuse walwe peale laberneri poolt selleks wali käsk tuli; 2) Rahula küla kool Jõhwi wallas (Rakwere kreis), mis sellepärast seisma pidi, et kohaline mõisaomanik koolile abiraha, mis ta iga aasta andnud oli, wälja ei maksnud. 3) Mündi wallakool Paide lähedal — seisis wana ja lagunenud koolimaja tõttu. Lapsed, keda ka rohkem ei olnudgi kui 11, käisiwad Walgma koolis, ja 4) Kurisoo wallakool (Paide kreisis) seisis sellepärast, et endine kooliõpetaja A. Jürgental, kes oma halwade elukommete pärast koolivalitsuse poolt lahti tehti, kooliruumisid uuele kooliõpetajale kätte ei annud.

1905. a. aruande järele oli 555 koolil oma hoonet, kuna 51 kooli üürimajades asusiwad. Wiimaste sekka on tähendatud: Tallinnas — kõik 5 kroonu algkooli, 4 linna algkooli ja Preobrashenski õigeusu kihelkonnakool. Rakweres — 2 kroonu algkooli; Haapsalus — 2 kroonu alg-kooli ja III järgu tütarlastekool, Paides — õigeusu kihelkonna kool ja Baltiiskis linna tütarlaste alg-kool. Peale selle oliwad üürimajades Wäike-Maarja tütarlaste algkool, 8 õigeusu kihelkonna- ja 25 awitamise-kooli maal.

Koolimajasid ehitati 1905. a. ülepea 16 ja ehituste peale kulutati alamaltähendatud summad ära:

a) Tallinna kreisis:		
1) Aleksandri 2-kl. ministeriumikool	7445	rbl.
2) Kõnnu " "	2000	"
3) Mäetaguse wallakool	6060	"
b) Rakwere kreisis:		
4) Waresmetsa wallakool	1365	"
5) Pejare " "	1500	"
6) Kunda " "	1540	"
7) Malla-Maho " "	500	"
8) Immasto-Tõrma " "	1800	"
9) Mõdriko " "	740	"
10) Kurme " "	1426	"
c) Paide kreisis:		
11) Karkuse wallakool	639	"
12) Seidla " "	2046	"
d) Haapsalu kreisis:		
13) Sinalepa wallakool	2000	"
14) Tuudi " "	3000	"
15) Juhai " "	1200	"
16) Kigala " "	4000	"
Summa	37,261	rbl.

Koolimajade ümberehitamiste ja põhjalikkude paranduste peale on arweaasta jooksul umbes 4500 rbl ära kulutatud, nimelt: Järwakandi ministeriumikoolis 907 rbl., Rae walla koolis 992 rbl., Saha küla koolis (Nehatu wallas) 295 rbl., Atküla koolis (Albu wallas) 1134 rbl., Jäneda koolis (Ambla wallas) 300 rbl., Küti walla koolis (Rakwere kreis) 338 rbl. ja Narwa-Jõesu ministeriumikoolis 526 rbl. Peale selle on umbes 20 koolimaja juures wäiksemad parandusetööd tehtud, 40 rbl. peale kuni 150 rbl. Wäiksemate parandamiste peale pruugitud summa on umbes 1600 rbl.

Muude hulgas juhitakse tähelepanemist selle peale, et 1905. a. ehitatud Seidla walla koolimaja (Albu wallas) pahast materialist ja korratumalt on ehitatud, nõnda et see juba esimesel aastal pärast ehitamist parandamist nõuab. Wäga soowida oleks, et ehituskomisjoni liikmed ja wallaametnikud, kelle hooleks koolimajade ehituste järele waatamine harilikult usaldatakse, truuwimalt oma kohusid täidaksiwad.

(Järgneb.)

Kõiksugust uusid head
puuwilla riiet
soowitab enda müügi ladusi odawalt
Tallinna puuwille-wabrik
— kõik wabriku ladus.

Kohtuolu uuendus Läänemeremaadel.

Kubermangu nõukogu otsuste järele kujuneb Läänemeremaade kohtuolu edaspidi järgmiselt:

Iseäralised talurahwa-kohtud (wallakohus ja ülem-talurahwakohus) kaotatakse ära. Kõige alamaks kohtujärguks nii kurjatööde karistamisel kui ka kodanliste protsesside arutamisel jääb rahukohus, wõi õigemini rahukohtunik.

Rahukohtunikkude hooleks jääwad esmalt kõik need asjad, mis praeguste walla- ja rahukohtude arutada on; pealegi laiendatakse nende wõimupiiri mitmet pidi. Nõudmise asjad, mis wekslitega, wõlatähtedega jne. ümberlükkamata kindlaks tehtud, kui ka igasugused pärandusasjad, päranduse laadist ja summa suurusest hoolimata jääwad rahukohtu arutada. On aga wäärtus üle 500 rubla, siis wõiwad asjaosalised nõuda, et ringkonna-kohus protsessi arutamise oma kätte wõtaks. Igasugused protsessid liikumata waranduse kohta käiwad ringkonnakohtu alla.

Edasikaebtuused rahukohtu otsuste wastu antakse rahukogusse, sealt tühjakstegemise palwed kohtupalatisse.

Waestelaste eestkostmise ja hoiukohtu asjad antakse ka rahukohtute hoolde,

91

Spartacus.

Giovanioli roman wana Roma riigi orjade wabaduse wõitluste ajast. Eesti keelde J. Lepa.

Selle uue rahwa-woolu ajal sattusiwad need, kes senini ringi tagatipus oliwad, nüüd rongi ette otsa, ja musikandid ning tsitri-mängijad, kes senini rongi eesotsas sammusiwad, jäiwad nüüd tahes ehk tahtmata rongi tagatippu. Kuid see ei takistanud neid mitte sugugi Saturnuse auks uuesti laulma ja mängima hakkamast, millele tuhandehealeline rahwahulk kaasa hõiskas, iga salmi lõpul kõigest kõrist karjudes:

„Elagu lõbusad saturnalid!“

See rahwasalk, mis teel juhtumisi sekka sattuwate inimeste läbi weel suuremaks kaswas, jõudis warsti laia platsi peale, kus Carinensia curia üles tõusis. Roma linn oli nimelt kolmesjekümnesse curiasse jaotatud, ja see curia oli nende seast arwu poolest kolmas. Nagu möllaw woog tormas see rahwahulk lageda platsi peale ja surus selle juures kaunis tublisti teisi rahwasalkasid, kes siin laua taga istusiwad, ehk jälle tihtsate istmete ja asemete peal pikutasiwad ja tuhandete naljatuste ja tembutuste, meeletu kära ja naljakate etenduste seas kõiksugu maiusroogasid ja wiina ahnelt alla neelasiwad.

Esiti sünnitas see ootamata pealetungimine oma jagu segadust, tagasihoitud sõimamist, walju ja põlglikka ähwardusi, wastastikku sõnawahetust; kuid tüli ja sõnawahetuse hulgas kuuldus ka palju lepitawaid healesid ja rahustawaid kõnesid. Wiimaks lagunes selle suure segaduse ajal teade laiali, et weiderdaja etendust mõtleb anda, ja nimelt siinsamas platsi peal, ilma suurema ettewalmistuseta. Nüüd saiwad kõik, kes enne pahased oliwad ja wastastikku riitlesiwad ehk sõnu wahetasiwad, rõemsaks. Tihedalt esimese rea selsataga tungides, kes nagu elaw rõngas platsi ümber seisis, tõusiwad ühed warwaste peale püsti, teised ronisiwad pinkide ja laudade otsa, trepiastmete peale, kolmandad kargasiwad ligidamal olewate majade alumiste akende peale. Warsti seisiwad kõik sügawas waikuses, täis põnewat ootust Artoridge poole wahtides, kes ennast soowitud etenduse wastu walmistas.

Tükikene aega seisis noor weiderdaja liikumata paigal ja nähti misgi asja üle tõsiselt järele mõtlema. Siis seadis tema mitmesugused asjad, mis tema ametis tingimata tarwilised oliwad, maa peale laiali. Kui ta sellega walmis oli saanud, astus ta ühe rahwa hulgas seiswa inimese juurde, andis sellele walge, elewandiluust walmistatud palli kätte ja ütles:

„Lase see pall rahwa hulgas edasi käia!“

Siis andis ta teise palli ühe orja kätte, kes wiina mõjul juba õige lõbusas tujus oli ja punetawa näoga ning naeratawa suuga ringi esimeses reas platsi peal seisis, niisuguse näoga, nagu inimene, kes juba täiesti õnnelik on, kuid siiski weel enam lõbu leida loodab. Ka sellele andis Artoridge käsu:

„Lase see pall käest kätte käia!“

Selle järele astus noor weiderdaja waba ruumi keskpaika ja pööras oma suure, ilusa, mustawalget kirja Epiruse koera poole, kes sealsamas ligidal istus, nina oma peremehe poole pööras ja oma tarkade silmadega peremehele otsa wahtis:

„Endimionos!“

Koer kargas kohe maast üles, wehkis sabaga ja wahtis teraselt weiderdaja otsa, nagu oleks ta temale ütelda tahtnud, et ta walmis on tema käskusid täitma.

„Otsi mulle ruttu walge pall kätte . . .“

Ja koer jooksis ruttu sinnapoole külge, kus walge pall pealtwaatajate seas käest kätte käis.

„Ei, otsi mulle punane kätte,“ ütles Artoridge.

Ja Endimionos pööras ruttu sinna poole külge, kus ori seisis, kelle kätte punane pall kõige pealt anti. Pall oli nüüd juba kolmekümne käe läbi käinud. Koer tahtis pealtwaatajate jalgade wahele tungida, et sinna kohta joosta, kus pall sel minutil oli, kuid korraga hüüdis Artoridge temale, nagu oleks ta rootu soldatisi juhatanud.

„Paigal!“

Koer jäi korraga seisma.

Siis ütles weiderdaja rahwa poole pöördes:

„Need, kelle käes pallid praegusel silmapilgul on, jätku nad enda kätte ja ärgu andku enam edasi: minu koer läheb silmapilk, ja wõtab pallid nende käest ära, kelle käes nad praegusel minutil on.“

Pealtwaatajate ridadest lendas osalt uudishimu, osalt umbusu kõmin läbi, mille järele weel sügawam waikus ja elawam tähelepanemine maad wõttis, niipea kui Artoridge, käsi rinna peale risti pannes, oma koerale käsu andis:

„Otsi ja too minule walge pall kätte.“

Püsti tõstetud ninaga nuusutas Endimionos ühe silmapilgu teswiwusel õhku ja jooksis siis julgesti kõrwale, kus ta kärmesti ja osawalt pealtwaatajate jalgade wahelt läbi lipsas ja kuni selle inimeseni tungis, kelle käes walge pall oli. Esimesi käppasid temale rinna peale pandes näis koer oma tarkade silmadega teda paluma, et ta temale palli kätte annaks.

See inimene (tema purpuripalistusega tunika tunnistas, et ta patriits oli) wõttis siis otsitawa palli tunika alt wälja, kuhu ta selle ära oli peitnud, ja andis koera kätte. Koer wõttis palli suhu ja läks siis sellega oma peremehe juurde.

Niisugune koera mõistuse wägitöö sünnitas pealtwaatajate seas elawat kiiduawaldust, mis õige pea waljudeks hüüeteks ja käteplaksutamiseks muutus, kui koer niisamasuguse agarusega teist korda tagasi tuli ja punast palli suus kandis.

Siis tegi Artoridge oma käsi-redelikese, mida ta enesega kaasas kandis, lahti. See redel seisis kahest jaost koos, mis ülemises otsas wiudi läbi ükstesiega ühendatud oliwad, nõnda et kui mõlemate jagude alumised otsad laiali tõmmati, siis sellest kahepoolega redel sai. Ta kinnitas redeli tugewasti maa külge, sidus siis nööri, mida ta kolmest suurest raudrõngast läbi ajas, redeli ülemise otsa külge kinni, wõttis nööri teise otsa pihku, läks redelisi teatud maa eemale, tõstis siis nööri maast umbes neli jalga kõrgele ja pikutas sirgu. Siis wõttis ta oma ahwi, mis temal teise käe peal istus, pani selle nööri peale ja pööras siis järgmiste sõnadega tema poole:

„Waimukene, näita nüüd ka neile Quiritiuse wahwadele porgadele oma osawust ja kärmust!“

Ja selle aja sees, kui ahw, tagumise käppade peale püsti tõustes, nööri mööda kaunis osawasti edasi sammus, pööras Artoridge koera poole, kes tähelepanelikult temale otsa wahtis, ja ütles temale:

„Aga sina, Endimionos, näita nüüd neile Marsi linna kuulsatele elanikkudele, kuidas sina redelit mööda üles ronida mõistad.“

Kuna ahw nööri mööda edasi kõndis, läks koer pealtwaatajate elawal käteplaksutusel redeli astmeid mööda suure waewa ja raskusega üles.

Esiti oli käteplaksutamine harw, kuid muutus aga tormiliseks ja üleüldiseks, niipea kui ahw esimese raudrõnga juurde jõudis, sellest kinni wõttis ja mitu korda ümber selle jooksis, et siis uuesti nööri peale ronida ja teise rõnga juures sedasama nalja teha jne.

Selle aja sees oli koer juba redeli tipule jõudnud. Siis ütles Artoridge temale:

„Nüüd oled sa küll ülewel, aga kuidas sa nüüd niisugusest kõrgusest maha saad, minu wene Endimionos?“

Koer waatas, elawalt sabaga wehkides, oma peremehe otsa.

„Sina jõudsid õnnelikult sinna üles, ehk see sinul küll palju waewa maksis. Aga kuidas tahad sa nüüd sealt alla tulla, — seda mina küll ei mõista!“ hüüdis Artoridge oma koerale. Ahw aga tegi selle aja sees kolmandas ja ühtlasi ka wiimases raudrõngas oma kentsakaid ringreisisid.

Koer wehkis aga ikka sabaga ja waatas weiderdaja otsa.

„Kuidas sa nüüd sellest kimbatusest wälja pääsed?“ küsis Artoridge weel kord Endimionoselt.

Koer hüppas kord ja — oligi maas. Wõidurõemsa näoga rahwahulga peale waadates istus ta siis suurelisel tagumiste käppade peale maha.

Kauakestew ja üleüldine käteplagin wõttis seda osawat otsustamise-wiisi wastu, kuidas Endimionos seda peamurdwat ülesannet, mida weiderdaja temale ette pani, nõnda kergesti otsustas. Sesamal ajal terwitasiwad pealtwaatajad ka ahwi, kes redeli kõige kõrgema astme peale oli roninud ja seal nüüd rahulikult kükitas, elawa käteplaginaga ja waljude kiiduhüüetega.

„Anna oma kübar minu kätte,“ ütles Artoridgele keegi ratsanik, kes rahwa hulgast wälja tuli. „Ma korjan natukene raha, kui mitte sinu tarwis, siis wähemalt sinu osawate loomade tarwis.“

Artoridge wõttis kübara peast ja andis ratsaniku kätte. See wiskas ise kõige pealt sinna ühe sestertiumi sisse, siis käis ta kõikide juures ringi, ja warsti sadasiwad mitme hinnalised waskrahad weiderdaja kübarasse.

Weiderdaja wõttis aga selle aja sees tunika alt paar wäikest mängu-tärinat ja sellekohase wäikese peekrikese wälja ja hüüdis:

„Noh, „Waimukene“ ja Endimionos, nüüd mängige ka natukene tärinaid! Las' need auwäärilised ja kõrgemeelsed pealtwaatajad näewad, kes teisest mängus osawam ja õnnelikum on.“

Pealtwaatajad tungisiwad ümberringi weel tihedamalt kokku. Nende meeletu naeru ja kära keskel istusiwad koer ja ahw ükstesie wastu ja hakkasiwad kõige tõsisemalt tärinaid mängima.

Endimionos wiskas kõige enne tärinaid. Käpaga tõukas ta tugewasti peekrit, mida peremees tema ette seisma oli pannud; peeker kukkus ümber ja tärinad weeresiwad kaugele, peaaegu mõne pealtwaataja jalgade ette. Wiimased, kes kõige suurema põnewusega koera mängu pealt waatasiwad, kumardasiwad maha, et järele waadata, mitu silma Endimionos sai. Paljud hakkasiwad, käsa plaksutades, silmapilk käratsema:

„Venus! . . Venus! . . Ai Endimionos, tubli poiss!“

Näis, nagu oleks koer aru saanud, et tema tärinaid osawasti wiskas, ja ta wehkis rõemsalt sabaga.

Artoridge tõstis tärinad üles, pani nad uuesti peekrikese sisse ja andis siis „Waimukese“ kätte.

Ahw wõttis oma käpaga wäikese peekrikese wastu ja hakkas seda suure hoolega raputama, selle juures tegi tema nõnda halenaljaka näo ja niisugused moonutusi, et pealtwaatajad enesid kaksi tahtsiwad naerda. Siis wiskas tema tärinad maha.

„Venus! . . Venus! . . tema mängib ka wäga toredasti! . .“ hüüdsiwad mitu healt korraga. „Elagu „Waimukene“! Tubli, wäga hästi tehtud „Waimukene“!“

Siis tõusis see naljakas loomakene tagumiste käppade peale püsti, esimeste käppadega hakkas ta aga pealtwaatajatele musisid saatma, nagu tänutäheks selle eest, et nad teda nõnda lahkesti wastu oliwad wõtnud. Kõik rahwas hakkas meeletumalt naerma.

Selle aja sees tuli Roma ratsanik, kes weiderdaja waewa eest maksu korjas, wiimase juurde ja andis temale kübara kätte, mis peaaegu ääreni peenikest raha täis oli. Artoridge pani raha nahkse kotti, mis tema wöö küljes rippus, ja tänas patriitsi selle eest, et see teda armulikelt oli awitanud.

(Järgneb.)

kuid nende asjade arutamisest wõtawad ka walitud rahwa-asemikud kaasistujatena osa. Kohtu kaasistujad walitakse walladade poolt, nii et igast wallast üks kaasistuja ja tema asetäitja on.

Kohtuskäijate seisus ei suuda rahukohtu wõimupiiride peale üleüldiselt mõju awaldada; ainult mõisniku seisusest waestelaste eestkostmise asi jääb iseäralise mõisnikkude waestelaste-kohtu hooleks, mida rüütelkogu oma kulul üleval peab.

Rahukohtunikkusi on praegu Eestimaal 18 ametis; edespidi tahetakse neid 35 ümber seada, sest nende töö suureneb rohkesti.

Rahukohtunikud nimetatakse kõrgema kohtuwalitsuse poolt; nende käest kohaliste keelte oskamist ei nõuta. Rahukohtute juurde seatakse wannutatud tõlgid, 9. auklassis ja 900 rublalise aastapalgaga. Rahukogude ja ringkonnakohtute tõlgid on 8. auklassis ja saawad 1200 rbl. aastas palka.

Asjatoimetus rahukohtus on Wene keeles, aga kohtunik wõib, kui ka kohalisi keeli oskab, ilma tõlgita kõneleda. Igasuguseid kaebtusi, palweid, seletusi jne. wõib rahukohtusse ja rahukogusse Wene, Eesti ja Saksa keeles sisse anda.

Kohtupidamise kord, tähtajad jne. jääwad muutmata samasugusteks, nagu nad kaelakohtu pidamise seaduses määratud. Selles seaduses muudatusi ei sowitatud.

Suuremad kuriteod ja tähtsamad kodanlised protsessid lähewad ringkonna kohtute mõista: kuritegude selgitamiseks seatakse, nagu senisajanigi, kohtu-uurijad.

Asjatoimetamine neisgi kohtutes on Wene keeles; kohtu-uurijad peawad aga peale Wene keele ka Eesti keelt oskama, ja iga ringkonnakohtu liikmete seas peab wähemalt üks olema, kes Eesti ja Saksa keelt oskab. Kohtuskäijatel on õigus, ka kodanlises protsessis oma seletusi kohalistes keeltes anda, kui ka kohtunikkudega läbikäimises kohtutõlgi abi tarwitada.

Kõrgemaks kohtuasutuseks jääb Peterburi kohtupalat, aga sellesse departemangu, mis Läänemeremaadest tulewaid edasikaebtusi arutawad, tuleb ainult neid kohtunikkusi nimetada, kes siinsetes kubermangudes teeninud.

Missugune oleks kohtuolude eelplaan, nagu ta nõukogus kujunes. Arutamiste käigust tahaksin weel mõnda teatada.

Esimene waielus tõusis waestelaste kohtu pidamise üle. Mõisnikud soowiwad, et waeslaste eest hoolitsemine, eestkostjate nimetamine jne. wallawalitsuste ülesandeks seataks. Talupojad on selle wastu: nad arwawad sellest küll olema, kui iga rahukohtuniku juures üks hoolekohus oleks. Waestelaste kohtu tähtsamaks ülesandeks on, waestelaste pärandusele sündiat eestkostjat nimetada; selleks pidawat kohus rahwale õige ligidal seisma. Talupojad loodawad seda tutwust sel kombel saada, et rahukohtunikule kõrwasmehi (kaasistujaid, засѣдатели) walitaks. Waieldakse selle üle, kas kaks wõi neli alatist kõrwasmeest, ja kes neid walib, kas ringkonna maakogus wõi walddes. Wiimaks jääb enamus selle poolt, et kõrwasmehed walddes walitakse igast wallast üks.

Mõisnikud nõudsiwad erdi praeguse aadeli waestelaste kohtu alalhoidmist; sest aadeli pärandusasjades olewat enamasti suurpõllupidamisega tegemist, mis iseäralist tehnikalist osawust walitsemises nõuab. Seda ei wõi üleüldistelt kohtunikkudelt, nimetatud rahukohtunikkudelt sugugi mitte nõuda. Pealegi olewat praeguse aadeli waestelaste kohtu hooleks mitmesuguste heategeliste ja ühiskasuliste ühisuste ja ettewõtete waranduste walitsemine, samuti ka talumaa müümine fideikomiss-mõisatest. Need asjad, mis ainult mõisnikkudelesse suurpõllupidamisesse puutawad, saaksiwad aadeli waestelaste kohtu kaotamise läbi kahju. Aga selle asutuse alalhoidmine ei wõi teistele seisustele ega maakogule kahju teha, sest mõisnikud peawad ta oma kulul üles. Par. Schilling tähendas weel, et neil ühegi riigiasutuse wastu nii palju usaldust ei ole, kui oma walitud asemikkude peale. Waestelaste kohtu pidamine on nende oma asi, see üleüldisesse olusse ei puutu; nad arwawad oma praeguse asutuse sündiwaks, teistel ei ole selle kohta midagi kaotada. Kui talupojad oma kodusest waestelaste kohtust lahkuda tahtsiwad, oli see nende asi, rehl küll mõisnikud talupoegade wastu nealetaiwad, kuigi nad mitte asjasse segaja.

Enamus leppis wiimati mõisnikkude nõudele järele.

Rahukohtunikkude ametisseadmise asjus nõudsiwad talupojad, rahukohtunikud olgu walitawad, sellest loodeti, et kohtunikkudeks tulewad mehed seawad, kes ka kohalise rahwa usalduse wõitnud. Walitawate kohtunikkude wastu olnud kuberner, arwamisel ka mõisnikud. Nad seletasiwad: Walimise põhjusmõte olewat küll õige hea, aga üksikkohtunikkude juures kaaluwat halwemad siisgi üle. Walitaw seisab ikkagi walijate mõju all, aga mitte kuskil ei paista see mõju nii selgesti, kui just üksik-kohtuniku juures. Wiimasel tuleb suur warandusliki, kui ka teeruliisi tõtusid kiiresti arutada, ja iga kohtuotsus sünnitab enamasti kohtunikule ühe waenlase. Leidub ju ka kohtunikkusi, kes õigust nii kõrgeks peawad, et sellest hädaohust ei hooli, aga enamasti katsuwat walitud kohtunikud ametisaja lõpul walijate meele järele otsustada. Kohtunikkude walimise mures juhtuwat kergesti nii, et nõrga loomuga isikud ametisse seatakse, sest igaüks mõtlewat ikka selle koo peale, et temal enesel ka kohtuga tegemist tulla wõiks. — Talupojad katsuwad sellele wastu waielda; jääwad aga wähemusse, sest ka mõisnikud on walimise wastu. Mõisnikud soowiwad rahukohtunikkude nimetamist, kuid nende kandidatide seast, kes Balti eraseaduses eksami teinud; ka see ettepanek ei leidnud enamust.

Walitawaid kohtunikkusi ei saanud, siis hakati nõudma, et rahukohtunikkudele walitawad kõrwasmehed seataks. Talupojad ja mõisnikud on selle poolt, aga jääwad wähemusesse (17 healt 20 wastu). Par. Tellingshausen kiidab selle juures wana head aega ja kihelkonnakohtuid. Siis olnud kohtutel ka kõrwasmehed, ja see asutus mõjunud rahwa peale wäga kaswatawalt. Talupoegade õigusetundmus olewat tema arwamise järele peale kohtukõrwasmeeste kaotamist suuresti langenud.

Keelekesimuses awaldasiwad talupoegade saadikud hoopis imelist seisukorda üles. Mõisnikud oliwad selle poolt, et kohtunikud peawad kohalisi keeli oskama; talupoegade enamusega tehti otsuseks, et rahukohtunikul on Wene keele oskamisest küll; kohtu-uurija peab Wene ja Eesti keelt oskama; aga ringkonna kohtu liikmete seas peab Eesti ja Saksa keele oskaja leiduma. Ainult Treumann ja Kalep oliwad eestlaste seast selle poolt, et kõik kohtunikud kohalisi keeli oskama peawad. Teistel oli nähtawasti kartus, et rahukohtunikkudeks ainult saksasi nimetatakse, kui keeleoskamine tingimiseks tehakse. See kartus on küll õige, aga siis oleks nad järjekindlad olema pidanud. Nüüd on aga lugu nii, et mida wähem kokkupuutumist kohtunikul lihtrahwaga on, seda rohkem nõutakse ta käest keelte oskamist!

Wandemeeste kohtu asutamist arwati siia waraseks, sest wannutatud mehed peawad, et asjast õiget pilti saaks, Wene keelt oskama, ja niisuguseid ei leiaks tarwilist osa. Eestimaa kubermangus peaks siis wähemalt 2 00 meest olema, kes Wene keelt oskawad ja ka muid tingimisi täidawad, mis seadus wannutatud meestelt nõuab. Talupojad, kes arwasiwad, et niisuguseid siisgi tarwilisel arwul leidub, jäiwad wähemusesse.

Mõisnikkude soow, et Läänemeremaade jaoks Riiga iseäraline kohtupalat asutataks, jäi ka täitmata. Rgi.

Kodumaalt.

Kur. **Lihulast.** Ettelugemised. Kohalises karskuseseltsi theemajas peetakse nüüd enamasti iga kahe nädala tagant ettelugemisi udupiltide näitamisega. Praegu on ettelugemise järg Wene ajaloos. Sissemineк hinnata. Osawõtmine rahwa poolt on igakord õige elaw olnud. Wiimasel ettelugemisel oli wõõrastaw kuulda, kuida mõned nooremad just lugemise ajal iseeneste waikse healega juttu puhusiwad wõi oma meelest nalja tegiwad. See on kõlbmata. Miks niisuguseid, keda asi ei huwita, üleüldse theemajasse tulewad? Ettelugeja koht on praegu kõrwal wäikese laua ääres, kust lugeja heal waewalt wälja kostab. Selle tarwis tuleks pealtkuulajate ette üks kõrgem koht sisse seadida.

— Endine Lihula urjadnik W. on nõrgemeelseks jäänud. Ta on praegu Tallinnas haigemajas. Paranemise lootust olewat wähe. Minewaaastalised sündmused olewat nii põrutawalt mõjunud, et ta oma terwise jäädawalt kaotas. Urjadnikuna oli ta rahwa seas kui õiglane inimene tuntud. Naine ja lapsed jääwad abita.

— Lihula ümbruskonna mõisates on praegu metsade laastamine hoogus.

Tartust. Walge ronk. Teede ministeriumi poolt saadeti kõigile raudteede ülematele ringkiri, kus ette kirjutati alamatele ametnikkudele ära keelata „walitsuse-wastaliste" erakondade liikmeks astuda. Enne kui seda käsku oma alamatele ametlikult teada anda, palus Balti raudtee ülem Kajanus ministeriumilt tähemat seletust, missuguseid erakondasid peab walitsuse-wastalisteks arwama. Kuid herra Kajanus ei ole weelgi oma palwe peale wastust saanud ja nõnda jääb tähendatud ringkiri Balti raudtee ametnikkude seas ametlikult wäljakuulutamataks, kuna kõikide teiste raudteede ülemad suure alandusega saadud ringkirja ettekirjutust täitsiwad ja seega ametnikka raskesse seisukorda paniwad, sest sõna „walitsuse-wastaline" on wäga lai ja seda wõib tahtmise korral wäga laialiseks wenitada. „Postim."

— Püh apäewal, 17. detsembril etendati „Wanemuises" E. Karlweis'i näitemäng „Jäme särk". Tüki sisu on lühidalt nii: Rikka mäekaewanduste omaniku haritud poeg on sotsialismuse õpetusest mõnda lugenud ja otsusele jõudnud, et tema isa waranduse ja rikkuse need mustad ja wiletsad töölised temale kogunud on, sellepärast tunneb ta häbi seda raha tarwitada ehk omaks nimetada. Ta ütleb isale, et ta ise enesele ülespidamist teenida tahab ja seda ülekohtulist raha enam ei tarwita. Isa nimetab seda noorusse jampsimiseks, sest kui niisugune inimene tööst ja waewast räägib, kes helluses ja külluses on üles kaswanud, siis ei räägi ta mitte oma südametunnistuse järele. — Isa leiab hea nõu, et pojale mõistust pähe ajada ja teatab ühel päewal, et tema terwe waranduse ühe ettewõtte juures kaotanud on ja et nemad nüüd kerjusteks on jäänud, ja tähendab pojale, et, nüüd oled sellest ülekohtusest rahast lahti, — nüüd wõid õnnelik olla. Poeg ehmatab selle juures wäga, et isa waranduse kaotanud on. Wiimaks, kui nad juba õige waeselt elawad, nõnda et elu ülespidamisega muret kandma peab, siis tunnistab poeg, et tema endine arwamine tühi lollus olnud, ja kui isa teatab, et tal raha weel kõik alles on, siis on poeg ütlemata rõõmus. Peaasjalikult kujutab see tükk noort rikast haritlast, kes töörahwa wiletsusest laia sunga jutlustada armastab ja sellega oma waadete ideali kujutada püüab, kuid kohe, kui tegelikult oma waadete eest wälja tuleb astuda, siis tunneb ta enesele sellest raskust ja salgab oma endise ideali ja waated ära ja tunnistab neid unistusteks.

Sellega on töörahwale ühtlasi öeldud, et rikkamate ja kõrgemaseisuslaste rahwaklassiide wabatahtmisel ehk kingituse teel nende seisukord parandatud ei saa ja et töörahwal rikaste poolt heasüdamlisi aadeid oma seisukorra parandamiseks loota oleks unistus, sest kes külluses on harjunud elama, see jääb ka seda edaspidi tahtma. Ainult wõitlus wõib siin wahet teha.

Kui meie tüki käiku tähele paneme ja selle peakangelase jutlustusi enestele seletada püüame, siis paistis meie sarnane siht, et midagi pole uut ilmas. Kõik on juba enne olnud. On rikkad olnud ja on waesed olnud, ja nõnda peabgi see ka edaspidigi olema. Muidugi tulewad sarnased jutlustused rikka mäekaewanduste omaniku suust, kes ilma ja elu peale ainult enese seisukohalt waadata suudab. Ettekanne oli ladus ja wõis täiesti rahul olla. Ainult Mari osa etendaja jättis wäga palju weel soowida, oma etteastes oli ta liiga masinlik.

Lätimaalt.

Mahalaskmised. Lätimaal on jälle hulk inimesi sõjakohtu otsuste järele maha lastud. „Düna Ztg." teatab: 9. dets. wõeti kaua otsitud koolipõetaja Jahn Leeping Römershofis kinni ja anti sõjawälja-kohtu kätte. Marzenis lasti 16. dets. sõjawäljakohtu otsuse järele endine posti- ja telegrahwikontori ametnik Johnis Lahzis maha. Laudonis lasti 7. dets. wäljakohtu otsuse järele 5 inimest maha. Wolmaris lasti 14. dets. talupoeg Toming maha. Ta olla röövimisteest osa wõtnud.

Strashnikud ära tapetud. „Düna Ztg." kuuleb, et 18. dets. Alzenwagas kaks strashnikku ära tapetud.

Sõjariistade muretsemine Kuuramaal. Kuidas Riia lehtedest loeme, on Goldingeni kreisis Saksamaalt sõjariistu tellitud, et neid politseile ja omakaitse meestele wälja jagada. Tellimine on juba minewal aastal ära saadetud, aga alles nüüd on maamarschalli tegewuse mõjul luba antud sõjariistu ära tuua. Tellitud sõjariistad on mauseri püssid ja browningi rewolwrid. Nendega ühes on ka 50,000 padrunit tellitud. Tolliraha nõuti saadetuse pealt 6000 rbl. Kreisimarschalli palwe peale alandati seda summat. Kõik toodud sõjariistad on sedawiisi ära jaotatud, sest tahtjaid olnud palju. Nüüd olla, nii et „Düna Ztg.", Goldingeni ja Hasenpothi kreisid kõige wastu walmis. Igal strashnikul on mõõk, mauseri püss ja browningi rewolwer kaasas.

Nähtawasti kardawad sakslased Kuuramaal uut rewolutsioni tulemat.

Rewolutsion ja „Düna Ztg." Riia tagurline Saksa leht „Düna Ztg." loeb kuupäewade järele kõik kuriteod üles, mis Baltimaal kusagil korda on saadetud ja nimetab neid kõiki rewolutsionlisteks sündmusteks. Et sarnaseid kuritegusid enne rewolutsioni on tehtud kui ka pärast tehakse, seda ei näi leht teadwat.

Kaugemalt riigist.

Riigiwolikogu walimised.

„Towarischtschile" teatatakse, et bürokratide nõnda nimetatud töötoas, mis siseministe asjade ministri abi Krõshanowski juhatusel töötab, peetakse kõigi abinõude tarwitamisele wõtmise üle aru, et „mittesoowitawad" erakonnad oma kandidatisid riigiwolikogu walimistel läbi wiia ei saaks. Küsimus, mida bürokratide „töötuba" praegu arutab, on keeruline küllalt. Pärast wiimast seletust walimise seaduse üle, tegi walitsus oma „seisjatagusie" „mittesoowitawate" erakondade nimekirjade wastu kindlaks. Nüüd on küsimus selles, kuidas „mittesoowitawate" erakondade nimekirjasid läbi wiia. Sellele küsimusele annawad bürokradid iseäranis suure tähtsuse walimiste tagajärgede kohta; sellepärast on ka igasuguseid abinõud tarwitusele wõetud. Räägitakse, siin tahetawat ajakirjanduse mõju ja waljuse abinõudega töötada. Tõendatakse, et juba nendel nõupidamistel peab abinõude tarwitamise küsimus, kuidas „mittesoowitawaid" kandidatisid wolikogust eemale tõrjuda, ära otsustatama. Kohaline departemang annab selleks iseäranis hoolega teateid. Walijate nimekirjad tahetakse sellepärast ka wõimalikult ruttu walmis teha. Ühtlasi on ka ametikohtadele ette kirjutatud maakonna linnade ajakirjanduse järele hoolega walwata, kes oma kandidatisid „mittesoowitawatest" erakondadest läbi wiia püüawad. Niisugune on walitsuse walimiste taktika.

Peterburist. Ristlejate ehitamise koht? .. Kuulus Pariisis elaw miljonär Saharow pannud mereministeriumile ette, temale Galernõi saart ära müüa, et sinna Wene ristlejate ehitamise kohta asutada. Saharow lubab kõigile pealinna tööta töölistele tööd anda ja ristlejaid ministeriumi eelplaanide järele ehitada, kuid ainult selle tingimisega, et walitsus ennast asja wahele ei segaks. Räägitakse, Saharowi ettepanek leidnud ministeriumi poolt poolehoidmist. Asja rahaline külg hoitakse suures saladuses.

— Ikka on õige! .. Hiljuti awaldasime „Strana" järele teate, et Arhangelski kubermangus suur summa raha ära raisatud, mis polititaliste süüdlaste ülewalpidamiseks määratud. Selle sõnume tunnistus „teadete büroo" walelt. Kuid praegu teatatakse „Stranale" jälle usutawast hallikast, et raharaiskamise sakt olnud ikka õige, kuid raha summa ei ole mitte üle 89.000 rubla ulatanud. Süüdlased maksnud oma taskust selle summa wälja ja nüüd olewat kõik asjad jälle korras . .

Moskwast. Kohtuotsus. 19 dp. arutas sõjaringkonna-kohus talupoegade Lebedewi, Mihailowi, Perfilowi, Galejewi ja Lutschinini süüasja. Nimetatud isikud oliwad sõjariistus Lawrentjewi poe kallale tunginud, Lawrentjewi ja tema kojamehe Baranowi ära tap-

---

12

Elsa.

Aleksander L. Kiellandi järele **H. Perrand.**

„Ka tema läheb kangele," — tuli wana Shirmeistrile meelde . . . Ta waatas tüdruku peale, kes niisama oli kannatanud nagu temagi, ja nõkutas peaga. Ukse tagant tuli müra kuuldawale. Paistis, nagu tahaks keegi tähelepanemata trepist ülesse tulla. „Titekene" pistis pea ukse wahelt sisse. Siis astus ta kõrwale, et teisi läbi lasta.

Seltskond oli terwelt koos. Keegi ei puudunud. Nad kõik tuliwad selle lootusega, et nende tarwis midagi leidub. Sellepärast walitses üleüldine rõemus meeleolu.

Elsa tahtis wälja libiseda. Kuid keegi pidas ta kinni. See oli Swend.

Nad ei olnud enam mitu nädalat üksteist näinud. Enne lahkumist oliwad nad kõwasti tülitsenud. Kuid Elsa oli praegu niisuguses meele-olus, et ta jäda kohe pehmeks läks, kui Swendi niisuguses haledas, kahetsemise wäärt seisukorras nägi.

Swend pani seda tähele, istus Elsa kõrwal kummuli peale, hakkas kaebama, nutma ja lubas, wandega töötades, et ennast parandaks, kui aga Elsa tema juurde tagasi tuleks.

Elsa istus liigutamatalt. Ta tegi oma mõtetega tegemist ja kuulas oma kaaslase juttu, ja tema häid, ära kulunud lubamisi ainult „poole kõrwaga".

Laua juures tõusis äkitselt kära. Plekisepp kargas püsti ja hakkas sõimama. Ka teised wahtisiwad sel mõedul, kuidas kellegil julgust jätkus, karjasi „Titekese" peale.

See ei mõtelnudgi selle peale, et oma külalisi millegi suupäralisega wastu wõtta. Ümber pöörbult, — tema ise lootis, et ega niisugusel tähtsal õhtul keegi ometigi, ilma et ta midagi kaasa tooks, tema juurde ei tule. Õigust ütelda, ta oli ju alati nendega kõiki, mis iganes käepärast oli, jaganud! . .

Ta pööras oma suure koleda näo meesterahwaste poole ja sõnas wihaselt: Wäga ilus! Waat, kus on poisid! Jõulu laupäewa õhtu, ja mitte ühte pudelitgi õlut! Selle üle peaksite küll häbenema!"

Neid sõnu kuuldes jäiwad kõik nagu mõtteje. Igaüks tundis enese wähe puudutatud olema. Plekisepp pomises midagi „raskerest aegadest", Jurgen-trummi-mees wahtis lakke, ja „Ökonomi" alumine mokk oli nüüd kogunt ripakile jäänud; niisuguse tõsise asjaolu juures ei tohtinud ta, nagu harilikult, tähendada, et „just praegu saatsin toapoisi poodi". Ainult elawa näoga mees naeratas iseeneses. Ta istus „Titekese" kõrwal ja näris midagi.

Nüüd tundis Elsa teda paremini, kui enne, siis, kui ta Elsat ära hirmutas. Nad oliwad peale selle mitu korda kokku saanud. Elsa teadis, et ta kaks aastat tagasi Akershusi wangimajast ära oli põgenenud ja nüüd warjul elas. Politseil ei läinud kuidagi korda teda ülesse leida. Ta kadus wahel ära, kuid mõne aja pärast ilmus jälle. Teda hüüti mehanikuseks, sest et ta lukkudega wäga hästi ümber käia oskas.

Ta nõkutas „Titekesele" sõbralikult peaga ja ütles:

„Sul on õigus. Kellel käed terwed ja silmad peas, ja kes siis niisugusel õhtul enesele kõik, mis tarwis, muretseda ei mõista, see just wäga palju ei maksa; tema wäärtus on kaunis wäikene." Selle järele waatas ta kawalasti, alt silmade, teiste peale, tõmmas suu wähe wiltu ja lõi peaga jutu lõpetuseks punkti.

„Mis sa ütlesid?" — küsis plekisepp imestanult.

„O, ma ei wõi ütelda, et mul täna just wäga õnnistanud oleks," wastas mehaniker rahulikult, „aga siisgi on mu kõht ometigi täis; peale lõuna, nagu näete, wõin ma isegi, nagu suur isand kunagi, weel maiuse-asjugi närida.

Nende sõnadega wiskas ta terwe kamalu täie kõiksugu präänikuid laua peale. Noor meesterahwas, kes alles hilja aja eest seltskonda oli sattunud, andis ka Elsale, kes ikka kumuti peal ehasi istus, kolm neli tükki.

Need maitsesiwad Elsale nii, et ta nende headuse üle waimustatud sai. Polnud ta ju täna weel midagi suhu saanud. Ta küüritas enda laua kohta, et näha, kas seal ehk weel ei ole; kuid kõik oliwad juba otsas. Igaüks oli kõigest kaks kolm präänikukest saanud, just niipalju, kui himu äratamiseks tarwis oli.

Plekisepp pomises midagi selle kohta, et ega siis igaühele „mehanikutööd" tunda pole antud.

„Seda ei ole tarwisgi," wastas mehaniker, mis juures ta Elsale üle laua põlwede peale maiustusi pildus, „sinna, kust mina need tõin, wõib ja sisse minna ja terwe koormaga tagasi tulla."

Kõikide tähelepanemine oli korraga mehaniku poole pöördud. Kõik tahtsiwad teada saada, kus niisugune õnneaut peaks olema. Aga kõik oliwad ka selles kindlad, et see kardetaw koht on. Sellepärast ei usaldanud keegi temale esimesena ennast kaastegelaseks pakkuda.

„Kus see koht on?" küsis keegi äkitselt.

See oli Elsa. Õigust ütelda, ta tegi seda ainult uudishimu pärast, ilma ühegi kindla otstarbeta. Präänik oli magus ja juba kaua aega ei olnud ta midagi sellesarnast söönud.

Elawa näoga mees pööras Elsa poole ja pildus talle wahetpidamata maiustusi. Igaüks oleks neid weel heameelega söönud!

„Sa tahad teada saada, kus nad on?" küsis mehanikus rõemsalt. „See ei maksa mul midagi, kui tahad, wõin sulle ütelda, mu tapsuke. See on all, just wastu konsul Witti maja, „Ellifseni ja Larseni" juures. Pood on kubinal inimesi täis. Ja mis nad kõik seal ei osta! Nagu hullustuses! Mina ei saa aru, kuidas neil rikastel häbi ei ole endid nii täis süüa, ja weel niisugusel õhtul! Kui palju seal suhkurt, wõid ja riisi, — Isand Jumal ja mu waene kõhuke, — kui palju riisi! . . ja ja ilust Taanimaa wõid, ja juustu, kollast rammust juustu, aina järab teine, kui lõigatakse."

Kõik wahtisiwad temale otsa ja nagu püüdsiwad iga sõna, mis ta wälja ütles. Elsa oli püsti tõusnud ja astus kõnelejale lähemale. Ta suu jooksis wett. Ta tundis praegu läikiwa juustu ja wõi lõhna. Mis ei oleks ta küll selle eest annud! . .

„Seal on weel suitsuworsti ja sinki, õlut ja wiina, — sajad pudelid kõwa magusa wiinaga ja seda kõike wõib ja sealt saada, kui sul aga . . . raha on."

„Kurat wõtku!" kisendas plekisepp, kui ta wiimseid sõnu kuulis. Tõusis üleüldine nurisemine ja igaühe näo pealt wõis rahulolematust lugeda. Kuid mehanikus tegi niisuguse näo, nagu ei näeks ta midagi. Habeme sisse naerdes rääkis ta edasi, kuna ta wäikesed silmad ühe otsast teise otsa jooksiwad.

„Kui sul aga raha ei ole, siis ja poodi muidugi ei lähe,—mis on sul seal teha? Kuid peale selle on ka weel teine tee olemas, ja seda mööda käia ei ole mitte just wäga kardetaw— ühtegi elawat hinge ei ole seal olemasgi. Peale selle on nad weel nii armulised olnud, et isegi laterna sinu tarwis sinna üles seadnud, nii et näha wõiks, mis tarwis läheb".

„Kus on see koht, ütle, kus?" hüüdis keegi ärritatult. See kord oli hüüdja Swend. Ta mustlase silmad wõlesiwad kui hõõguwad söetükid.

„Kas tead seda uulitsa-nurka, mis emand Eltifient maja taga on? Kõige lähem gaasilatern seisab uulitsa nurga peal. Just trepi warjus on wäikene uks, mis alla keldrisse wiib".

„Kas ta lahti on?" küsis plekisepp.

„Peaks olema . . . Ma puudutasin wähe luku külge, ta kargas ise eest ära," naljatas mehanikus, mis juures ta ise kaunis tähtsa näo tegi.

Kõik wahtisiwad hiilgawate silmadega ja täie lootusega tema peale, kuna Jurgen — trummimees „Ökonomile" midagi rahustawat kõrwa sisse sosistas.

„Siis tähendab, et sisse-peasemise üle peab murda ei tule."

„Ja seal all, keldris, uskuge mind, missugune rikkus! Suhkrupead seisawad pikkade ridadena, seina peal ripub sadade-kaupa worstisid ja sinkisid; ja weel kohwikotid! Oh mu kullake! Ei jõua liigutada! Aga kui auk sisse lõigata ja muist kohwi maha lasta, siis wõib wäga hästi seljas wälja kanda. Ülewal poodis on niisugune müra, et midagi ei kaule, kas wõi kisenda. Trepi peal, kus kaupmees alla keldri käib, seisab latern. Kui palju seal wiina ei ole! Ma napsasin ühe pudeli kaasa, kuid ei raatsi teda juua — üleliiga magus. Noh, kaisu! Kõneleja andis pudeli Elsa kätte.

Elsa sai kõigest ühe ainukese lonksu teha; rohkem talle ei lubatud: teised tahtsiwad ka katsuda. Ja pudel käis ringi ning kõik saiwad seda kõwa, magusat wiina maitsta. Kui pudel ringi läbi käis, oli Elsa tarwis weel mõni tilk järele jäänud.

Wiin pani Elsa elama. Kuum wärin käis tal üle ihu; ta silmad sätendasiwad kui tuli. Tema wälja-kutsuw olek pani ka teised kihama. Elawa näoga mees wajutas mütsi pähe, nagu tahaks näidata, et tema „walmis" on. Wiimaks tõusis Swend püsti, pööras enda mehanikuse poole ja ütles:

„Et sul koht hästi tuntud on, siis tuled ja meile teed näitama."

Mehanikus wiskas rutulise pilgu „Titekese" poole ja wastas:

„Kui puhast tööd tahame teha, siis peab rahwast palju olema," ning waatas selle juures Elsa peale.

„Meie tuleme ühes," wastas see kindlalt ja tõukas Swendi ettepoole.

„Muidugi mõista, et meie kõik peame minema, kui mehanikus meid juhatama tuleb," otsustas plekisepp ja tõusis püsti.

Elawa näoga mees jaotas igaühele tema osa kätte. „Ökonom", Jürgen — trummi-mees ja uus seltskonna liige pidiwad uulitsa peale walwama jääma. Ta tahtis ka Elsale niisugust osa nimetada, kuid „Titeke" tähendas, et Elsa suure rätiku sisse on wahest midagi hea ära peita.

Kui igaühele teatud osa kätte nimetati, lahkusiwad kõik üksteise järele laiali. Ka Swend ja Elsa saatsiwad teistele silmnähtolt järele.

Neiu Falbe ukse kohal jäi wiimane peatama. Ta ei tunnud mingit raskust südame peal, waid kartis ainult, et teda wahest keegi kinni ei pea. Lämbunud õhk ja kõwa wiin oliwad ta wiimased tundmused ära surmanud. Ta oli kui metsloom, kes oma saagi kallale tormates, waenlasi kui ka hädaohtu wihkab. Tuliselt ja tähelepanemata, kui kass, jooksis ta Swendi enese järele mööda kõige pimedamaid uulitsaid . . .

Wana Shirmeister istus jälle üksi ja imes kuiwanud seinakoorukest.

VII.

„Häid pühi!"

„Tänan, teile paremaid!"

Kõik terwitasiwad üksteist naerdes ja peaga nokutades. Kellegil ei olnud wõimalik mütsi kergitada, sest käed oliwad kuhjaga kraami täis.

Maius- ja mänguasjade poed oliwad rahwast otsani täis. Müüjad toimetasiwad meeleärahetlise kiirusega.

Lapsi oli uulitsa peale määratumal hulgal kogunud. Käratsedes ja rüselades seisiwad nad akende ümber ja wahtisiwad, mis poes sünnib. Aknad oliwad seesmise soojuse läbi niiskeks läinud ja nüüd ära külmetanud, nii et nende läbi sieti midagi näha ei wõinud. Ainult raamide ääres oli tükati külmetamata kohti näha. Sealt püüdsiwad uudishimulised kordamisi sisse waadata.

Seal seisis walge habemega jõuluwanamees ja hoidis ilusat, sirget jõulukuuske käes. Mitmewärwilised küünlad särasiwad imetoredasti. Midagi ei wõinud ilusamat olla, kui see jõulupuu ja jõuluwana. (Järgneb).

nud. **Kohus tunnistas kaebealused süüdlasteks** ja mõistis kõik ühes õiguste kaotamisega sunnitööle: Lebedewi, Mihailowi ja Lutschinini — 10 a., Perklowi ja Gelejewi — 15 aastaks.

Warsjawist. Salatrükikojad leitud. Politsei on hiljuti wiis sala trükikoda üles leidnud. Ühest trükikojast saadud peale mitmesuguste käsikirjade hulk trükiladu „Sold. Dolja" 16. nr. jaoks, mida Warsjawi sõjawäe ringkonnas olew rewolutsioniline organisatsion wälja andis, kätte. Nimetatud organisatsionist wõeti ennemalt üle 20 inimest kinni; mõned nendest istuwad juba üle 2 kuu wangis. Kuid kohtulik uurimine pole weel lõpule jõudnud, asja arutamist wõidakse alles 6 kuu pärast ette wõtta. Kaebealuste ülekuulamisel teatawad kaitsejaoskonna asemikud.

„Aga meil tuli juba enne kui teil „Sold. Dolja" 16. nr. wälja . . .

Kaitsejaoskond tahab suurt politikalist protsessi luua. Juba augustikuus teatas üks Warsjawi kaitse jaoskonna tähtsam aukandja oma tuttawatele:

„Mul on juba 40 meest kinni tabatud, kes Warsjawi sõjaringkonnas asuwa rewolutsionilise organisatsioni liikmed on. Tõsi küll, mõned nendest on weel priiuses, kuid minu plaan on niisugune. Ma olen kindel, et see protsess hulga wõllasid tarwitab . . ."

Praegusel ajal otsib kaitse-jaoskond kahte organisatsioni liiget, kelle warjunimed Georges ja Antonow, taga. Kinniwõetute ülekuulamisel teatawad kaitsejaoskonna asemikud awalikult:

„Praegu peame weel kahte isikut, Antoni ja Georges'i tabama, siis on kõik meie peos..."

Jekaterinoslawist. Meeleolu. „Strana" kirjutatakse: Pärast kuulust oktobrikuu rüüstamist jäi linna elu waiksemaks. Hiljuti elaw linna keskkoht — mäetööstuse ringkond — on niisugune, et teda weel waewalt ära tunda wõib: kauplemine ja tööstus on langenud, linna elu hingitseb nagu tuli toores puus, mida kaugemale, seda halwemaks läheb ta. Walitsuse waljuse abinõud on rüüstamise asja ära lõpetanud. Iseäranis raske seisukord oli linnas pärast riigiwolikogu laialisaatmist. Surmawaikust rikkus waheest mõni pommi lõhkemine wõi wäljakohtu otsus. Kloostri metsa ääres, laskmise platsil, on juba kaunis suur surnuaid tekkinud ja waraseil hommikul kuulewad mööda minejad tihti surma mõistetute hirmsaid kaebehääli.

Erakondadest on seni ainult mustasajalised tegewad olnud, kes endid siin „Wene rahwa ühisuseks" nimetawad. Nimetatud erakond kogub enda ümber kõiki seltskonna jätiseid, kellel selge arusaamine puudub. Ühisuse esimeheks on keegi mõisnik Kowalewski, tema käsualuseks — realkooli ülewaataja, keegi ärimees ja waimulikukooli õpetaja. Tõsise Wene ühisuse kihutusetöö juured peituwad rahwakoolide direktsionis ja kubermangu walitsuses. Igal näbaja- ja kroonu-pühal pandakse weidraid wälja-astumisi toime. „Ühisuslased" püüawad igal juhtumisel oma poolehoidmist sõjawägede wastu üles näidata. Sellel pinnal oli hiljuti armas mõtete wahetamine kohaliku walitsuse wõimu ja „ühisuslaste" wahel. Hiljuti ostsiwad needsamad „ühisuslased" kõik ooperi „Elu keisri eest" piletid ära. Õhtu oli iseäranis waimustaw; karjuti mitukorda „juudid maha!" Siisgi, õigus nõuab meelde tuletada, et igakord, kui „juudid maha" karjuti, sosistades, tasased healed „juutidele walu anda" kuuldawale tuliwad. Seesamasugune tuju tuli ka kubermangu mõisnikude semstwo koosolekul awalikule. Siin anti wabaduse-meestele hästi walu, et nad mässulist liikumist õhutawad.

Fidleri mässuprotsess.

26. skp. algasiwad wastaste poolt waielused. Prokuröri abi leidis, et kuritööd tuleb kaelakohtu seaduse 102. ja 123. §§ järele nuhelda. Ta tõendas: kahtlemata oli minewal aastal Moskwas nõupidamine, mille eesmärgiks oli wägiwallaga riigi põhjusseadustes määratud korda ümber lükata. Selle nõupidamise järele pandi üleüldine politikaline streik toime, mis pärast sõjariistus wastuhakkamiseks tajunes. Mõned nendest nõupidajatest wõeti 9. detsemb. Fidleri koolimajas kinni, ja nüüd süüdistatakse neid kaelakohtu seaduse 102. § järele. Neid on wähe, — ainult 14 isikut. Teisi süüdistatakse ainult nõupidamisest osawõtmises, kes ühendatud jõul sõjawägedele wastu hakkasiwad. See kuritegu on ka täiesti selge. Ta algas sel silmapilgul kui politsei koosolijatele allaandmise nõudmise ette pani, kes Fidleri majasse endid kokku oliwad kogunud. Politsei nõudmist ei pandud tähele. Keda wõib Fidleri koolimajas ärapeetud koosolekust osawõtjatena sõjawägedele wastuhakkamises süüdistada? Kõiki, kes seal oliwad ja sinna jäiwad, peale seda kui politsei nõudis, et nad majast wälja tuleksiwad. Kõik, kes ära ei läinud, awaldasiwad seega oma nõusolemist sõjawägedele wastu hakata. Tõsi küll, kaebealused rääkiwad, nad ei olewat julgenud sellepärast ära minna, et see wõimata oli, et neid mitte ei oleks lastud ja hirm politsei karistuse alla langeda, ettepandud nõudmist täita takistas. Aga see pole mitte kõik õige: need, kes ära minna tahtsiwad, läksiwad ära, mis aga politsei karistamisesse puutub, siis ei olnud majas sugugi julgem olla, mida püssidest ja suurtükidest lasti.

Mis wõitluse-salga tegewusesse puutub, siis arwab süüdistaja, et see esialgselt ainult enese kaitseks olnud; pärast kujunenud aga enesekaitse salgad mässulisteks wõitluse-salkadeks. See kõik ei olewat sugugi ootamata wiisil sündinud. Ei, kättesaadud proklamatsionidest, üleskutsetest ja kihutusekirjadest wõidawat selgesti näha, et nendest enesekaitse-salkadest pidanud rewolutsionilised wõitlusesalgad wälja minema. Ja sellepärast olewat ka süüdistamine kaelakohtu sead. 102. § järele seaduslik. Butusewi ja Shilinski wastu ei wõtnud prokuröri abi süüdistamist enese peale.

Wannutatud adw. Teslenko astus kõige pealt prokuröri abi süüdistamise wastu wälja. Ta kõneles: „Praeguses protsessis tahab prokuröri abi kõiki Fidleri majas olijaid mõnede kuritegude eest süüdistada. Süüdistamise uurimise mehanismus töötab niisuguse ägedusega, et süüdistamise-aktid on masinliku tööstuse wiljaks muutunud. Kohtule pandakse ette kõiki kaebealuseid kaelakohtulisele ristimisele wõtta, nagu wanal ajal paganaid ristiti." Siin seletas ta pikalt mitingute ajaloost ja tõendas, et walitsuse wõim tembeldanud wägiwalla teel mitingu mässulisteks koosolekuks ja nõudnud wiibimata kõiki koosolijaid endid alla anda. Fidleri maja wõeti nagu mõnda kindlust, kus enam mingisugust kodanlist seadust tähele ei pandud, waid rahwuswahelise sõjapidamise õiguseid tarwitati. Niisuguste kodanliste sõdade pidamise tolebus peitub selles, et wangisid keegi ei tunne ja wallwõitja püüab kõiki, kes lahingus ei langenud, kaelakohtu seaduste abil ära häwitada. Ka siin süüdistatakse inimesi kaelakohtu seaduse 123. § järele. Ma küsin, millal algas koosoleku wägiwaldne sõjawägedele wastuhakkamine peale? Prokurör tõendab: siis, kui politsei nõudmise ette pani, majast wälja tulla. See ei ole õige . . . Ainult sellest silmapilgust saadik, kui koolimajas olijad sõjawägede peale tuld andma hakkasiwad, wõib kuritegu kaelakohtu seaduse 123. § järele waadata. Siin tuleb aga meelde tuletada, mis sel ajal Fidleri majas sündis. Hakati maja peale püssidest ja suurtükkidest tuld andma; keegi ei wõinud endale midagi sellesarnast ette kujutada . . Peale selle on süüdistaja ära unustanud, et ta oleks igapidi igaühe süü selgeks tegema pidanud, mis ta just ära on teinud ja milles tema sõjawägedele wastuhakkamine on ilmsiks tulnud.

„Süüdistaja on wististi õigusteaduse algseaduse ära unustanud ja eksib. Aga wõib olla, warsti nimetatakse kohust ennastgi eksiarwamiseks! . . . Prokurör nimetas oma kõnes detsembri juhtumised hirmsateks sündmusteks Moskwa ajaloos. Kes aga nendele sündmustele alguse andis? Praegune protsess annab meile selle küsimuse peale lõpuliku ja selge wastuse. Mitte nemad, mitte süüdlased, waid need, kes suurtükkidest Fidleri maja laskma hakkasiwad . . . Enam kui 100 aastat on juba sest saadik möödas, kui Moskwas wiimast korda suurtükid paukusiwad. See kuulmata inimeste peale laskmine ajas kogu linnale hirmu peale ja juba järgmisel päewal oliwad Moskwa uulitsatele barikadid tekkinud. Kõige hirmsam on aga see lugu, et kodanlise sõja lipu all hulk kaebealuseid kohtusse tuodakse ja öeldakse: Süüdistage kõiki, meie ei tea, kes on koolimajast pommid wisanud ja sõjawägede peale laskmud. Neid kõiki tahetakse ühtesse hauda matta. Kuid matusi talitamise juures ei wõi prokurörgi nende nimesid üles lugeda: Jumal teab, kui palju neid on! Ja hanakiwile tehakse märkus: „Siin puhkawad õigusteaduslikste takistuste ohwrid!" Herrad kohtumõistjad, ärge ehitage uut haledat mälestusesammast praeguse aja õigusele!"

Kohtuotsus telegrammides.

Politika ringwaatus ja wäljamaa sõnumed.

Hollandimaalt.

Wabameelse ministeriumi seisukoht,

mis alles mõne nädala eest wäga kõikuw oli, on nüüd jälle täiesti kindel. Ministeriumi ja parlamendi wahelise tüli põhjusteks oliwad sõjawäekulude ja üleliigse sõjawäe teenistuse aja wähendamine. Minister arwas, et sellest küll jaab, kui soldatid sõjakunsti kätte õpiwad, hobuste puhastamiseks ja suurtükide sinna ja tänna wedamiseks aga sugugi tarwis ei ole, noori inimesi weel pool aastat kasarmutes kinni hoida. Noorte nekrutite wäljaõpetamise tahtis minister alamohwitseride hooleks anda. Muidugi teada, ei meeldinud niisugused waated suuremale hulgale Hollandi ohwitseridest, kes Preisi sõjakooli oma idealiks peawad, sugugi. Natsawäe kindral-inspektor Smeeding wõttis ennast ametist lahti ja seletas oma lahkumise kirjas ohwitseridele, et ta ministrit suureks lambapeaks peab. Et terwe ministeerium sõjaministriga ühes nõus oli, siis pidi parlament oma arwamist ministri plaanide kohta awaldama. Kui sotsialistide ja kõiki wärwi wabameelsete healed kokku arwata, siis on pahemapoolsete enamus Hollandi parlamendis ainult kaks healt suur. Ja see wäike enamus ongi wabameelse ministeriumi tugi. Parlament wõttis ministri ettepanku suure healeenamusega wastu, sest paremapoolsetel parteidel, kes enamasti kiriklastest koos seisawad, ei ole praegusel ajal ministeriumi kukutamisest mingit kasu: kiriku koolid tarwitawad abiraha ja seda loodetakse walitsuse käest saada. Asumaade minister Fock tegi ettepaneku, et riik maatükid Jawa saarel, mis praegu erainimeste käes on, tagasi ostaks. Ta seletas, et Hollandi-India walitsus määratumad maatükid kapitalistidele ära on müünud, et siis nende eest saadud rahaga oma kergemeelsuses tehtud wõlgasi tasuda. Maaomanikud teewad nüüd pärismaalaste kallal kõiksugu wägiwalla tegusi, riik ei saa aga oma kohtutega neile aga midagi ära teha. Nende seletuste peale waatamata lükati ministri ettepanek tagasi. Et koolide asutamiseks ja sotsialreformide läbiwiimiseks raha soetada, tahab ministerium sissetulekute pealt progressiwlist maksu hakata wõtma. Wabameelne enamus on, nagu öeldud, wäga wäike ja ministeriumil seisab parlamendiga weel raske wõitlus ees.

Tallinna sõnumed.

Waeste inimeste adressid, kes puuduses ja hädas on.

Tatjana Lümmer, Wäike Juhkentali uul. nr. 8. keldris, lesk, 1 laps, 9. a., ilma tööta, wäga waene, lapsel ei ole riideid, palub saapaid ja muud abi.

Belageja Matwejewa, Wäike Gonsiori uul. Borissowi majas, nr. 4., krt. 8, 4 lapsega, mees kewadest saadik ilma tööta.

Hans Poldolt, Kollasel uul. Reinwaldi majas, nr. 13., krt. 1., 2 lapsega ja haiglane, ilma tööta.

Lena Meldori, Roosi uul., nr. 4, lesk, 2 last — 11 ja 12 a., jookswa haiguses ei wõi tööd teha, wäga waene, palub tütrele saapaid ja muud abi.

Marie Põldoiti kohta, kelle nimi nr. 43. teiste seas seisab, Wana Kalamaja uul. nr. 6., teatatakse meile, et tema ilma tõsise põhjuseta ennast hädaliste hulka arwanud, tema mees olla wabrikus töös.

Keda wõimalus lubab ja kelle heldus kannab, mingu ka neid waatama.

Waeste heaks, on weel meie kätte andnud: H. B. 1 rbl., Wellart 1 r., K. S. 50 kop., endiste annetega kokku 5 rbl. 50 kop. Anname nendest tõsistele hädalistele, aga wõiku ka hädakannatajad maja peremees tõendajaks kaasa.

16. oktobri õnnetute heaks on weel meie kätte annud — keegi 1 rbl., endisega kokku 18 rbl.

Wäiksed heategijad. Üks maksuta söögimaja eestseisuse liige jutustab meile, et ükerila hommikul kolm wäikest Aleksandri gümnasiumi õpilast söögimajasse tuliwad ja tööta tööliste heaks wäikest annetust ära anda soowisiwad. Nemad, ettewalmistuse klassi alama jaoskonna (A) õpilased, pannud oma keskel korjanduse puuduse kannatawate tööliste heaks toime, kokku tulnud 29 kopikut. Korjanduse ei olla mitte kõik seltsimehed toetanud, sellepärast tulnud siis ka wähem kokku, kui nemad, korjanduse toimepanijad, ette arwanud. Korjatud raha, ühe- ja kahekopikutükid, lasewad aimata, et wäikesed heategijad hädaliste heaks oma enese lõhtu on näpistanud ehk jahtrukoegi ostmata on jäänud. See annab wäikeste ohwrimeelsusest head tunnistust ja sellepärast wõtab söögimaja eestseisus need 29 kopikut niisama suure tänuga wastu, kui suuremate suuremaid summasi.

Kubermangu nõukogu lõpetas 20. dets. omawalitsuse ja kohtuasjade uuenduse läbiwaatamise ja läks pühi pidama, ehk küll talupojad edasitöötamist soowisiwad. Järgmine koosolek on 3 januaril 1907.

Naesukeste korjanduse sissetulekust on linnakomisjon tänawu 25 rbl. ja diakonissiasutus samati 25 rbl. saanud.

Balti raudtee on Peterburi läbekorras ainumaks, kus teenijatele walitsuse ringkiri, et nad riigiwastaste erakondade liikmeteks heita ei tohi, ametlikult ei teadustatud. Raudtee ülem Kajanus oli sisemiste asjade ministeriumilt seletust küsinud, missuguseid erakonnad riigiwastasteks pidada tulewad. Seniajani on wastus ministeriumist saamata ja ringkirja pole ametnikkudele ka kuulutatud.

Pauluse koguduse näitemüük on esialgse kokkuwõtte järele umbes 1100 rbl. sisse toonud; sealt tuleb kuludeks ligi 300 rbl. maha wõtta.

Dr. **Jakob Hurt** on, nagu „Sõn." teatawad, haigeks jäänud; nimelt olewat ta ennast Tallinna kiludega ära kihwritanud.

1 **Hõbe auuraha** Tallinna ringkonna-kohtu käskjalale, isiklikule aukodanikule Jüri Pajusonile, kes uute kohtute seadmisest saadik ringkonna-kohtus teenib, on suur hõbe-auuraha pealkirjaga „hoolsuse eest" Anna lindiga kaelas kandmiseks annetatud.

Tööluadest Tallinna wabrikutes. „Dwigateli" seppade jaoskonnas on jälle 25 seppa üles üteldud. Kui uusi töösi tuleb, jääwad nad edespidigi teenistusesse; kui aga tööd tulemata jääwad, siis lastakse nad lahti ja teised selle osakonna töölised hakkawad 3 päewa nädalas tööd tegema. Lukuseppasi wõetakse ajutiselt juurde; kuid direktor on teatanud, et töö 20. januaril otsa saab, siis lastakse wist pooled lahti. 8 puurijale tehti ilus jõulukingitus — nad jäetakse pühadeks teenistusest ilma.

Woltas rutatakse praegu tööde lõpetamisega; mõnes osakonnas töötatakse kuni kella 12-niööjel. Naistöölisi wõetakse wähesel arwul juurde. Pühade wahel seisab wabrikus töö; saab näha, mis januar toob. Direktor seletab, et wabrik kroonuga suurte tellimiste pärast kaupleb. Loota olewat, et kaubaga kokku lepitakse, sest ükski teine elektriwabrik Wenemaal ei olewat nii odawalt töötada wõinud, kui „Wolta". Tellimine, mis üle kaubeldakse, käiwat laewamasinate kohta, — 109 suurt ja 130 wäiksemat elektrimasinat, umbes tosina suure sõjalaewa jaoks.

Krulli wabrikus antakse pikad pühad — kuni 6. januarini. Esiotsa on seal wähe tööd; katelsepad on suuremalt jaolt kodu. Uuelaastal hakatawat sadamas mudamasinat ehitama, siis olewat tööd ööd ja päewad läbi.

Raudtee wabrikus wõeti mõne aja eest seppasi ajutiselt tööle; need lasti nüüd jõuluks lahti. Enamasti tehakse õhtuti ületundisi; selle tagajärjeks on, et wähema meestehulgaga läbi saab, ja mitmedgi tööta olemise ohwriks määratakse. Ainult wahekuuri mehed talitasiwad mõistlikumalt: ühel õhtul paniwad kõik päewatöö lõpul pintsakid selga ja läksiwad ära, ületööd tegemata jättes. Sellest ajast peale pole nende käest ka ületunni tööd enam tungiwalt nõutud.

Wigandi wabrikust warastati wiimati raskeid (kuni 3 puudaseid) mudelisi ära. Esiotsa arwati tööliste peale ja pandi ka läbiotsimisi toime; kuid töölistel oli nii raskete asjade wälja wiimine lausa wõimatu. Waras peab mingil teisel kombel (mitte tööliste seas) wabrikusse peasenud olema. Remonti töötoas olewat lugu õel; meister püüdwat hindasi wõimatumalt alla suruda. Ennemalt anti terwe asi teha ja maksti selle järele hinda; nüüd jaotatakse töö üksikute osade kaupa wälja ja makstakse mõne osa eest õpipoisi määra järele hinda. Hinnad on nii wäikeseks rõhutud, et isegi töökoja juhataja, Nawrotski — keda töölised osawa tööpalga wähendajana tunnewad — asja paljuks arwab. Üks tööline olewat juba surumise pärast lahti wõtnud. See lugu kõneleb praegusel ajal, kus tööpuudus üleüldine, terawamalt kui ükski kirjeldus.

Jürgens'i juures on wähe tööd; maksetakse puuda wiisi. Siisgi ei luba wabrikant töölisi kodus olla; need peawad wabrikus ilma tööta wedelema, et tarwituse korral käepärast olleksiwad, aga ootamise aja eest palka ei maksta.

„Swesda" wabrikus on tööd wististi terwe aasta jaoks teada; Schumannil on ka esiotsa tegemist; Leesmanni ja Mihelsoni töökojad seisawad. Tselluloise wabrikust (Oste ja komp.) saiwad kaks meest tööpuuduse pärast lahti.

Wäiksetes metallitöö asutustes on tegewus kõikuw, mõnikord rohkem, teinekord wähem. Praegu on tööd kaunis rohkesti. Töökodade omanikud ei ole uue wabrikuseaduse plaaniga rahul, mis tööaega päewas 10 tunni peale määrab ja nõuab, et alla 17 aastastele teenijatele wähemalt 3 tundi päewas koolisskäimiseks antaks. Töökodade omanikud mõtlewad selle wastu protesti tõsta; kinnitawad, et „endisel heal" tsumpti ajal, kus tööpäew palju pikem oli, käsitöö siisgi õitsenud. Nähtawasti unustawad nad suurtööstuse ära. Ka muidu on nad eksiarwamistes. Iseäranis wisalt tahawad nad noortele töölistele koolisskäimise aega anda; see tegewat suurt kahju. Selle läbi sündiwa „kahju" eest loodawad nad sellega peaseda, et olla 17 aastaseid noorimehi oma asutustesse õppima ei wõtagi.

Ameti-ühisustele teeb korteri küsimus palju peawalu. Esiotsa käisiwad nende nõukogud teatawasti tööta tööliste büroo ruumides koos. Büroo pandi aga kinni. Siisgi oli linnawalitsuselt erawiisil arwamist awaldatud, et ruumid edespidigi ameti-ühisuste tarwitada jääwad. Sellega ei ole kuberner kuidagi nõus — tema käsk on, et senistesse büroo ruumidesse ükski ameti-ühisus ligemal ajal asuda ei tohi. Teistes seltsimajades on isegi tegewust rohkesti; pealegi ei julge — wõi ei taha mõned ametiühisust oma ruumidesse wõtta. Nii peawad ameti-ühisused praegugi ilma korterita olema. Muudest halbustest hoolimata on suureks takistuseks juba see, et kindla korteri puudusel peab iga üksiku wäiksemagi kokkutuleku jaoks kubernerilt luba küsima, ja see on wäga tülikas.

Metalli-tööliste ametiühisusel on juba üle miljaja liikme. Suuremates wabrikutes on umbes kolmas osa tauatööliseist ühisuse liikmed: nii „Woltas" 400 inimese hulgast 130, Dwigatelis umbes 700—800 metallitöölise seast 250 jne. Wäiksemates töökodades on mõnesgi pooled ja üle selle ühisuse liikmeteks. Paljudgi kõhklewad wana aasta lõpul ühisusesse astumast, lubawad uuel aastal astuda. Asjata on see wiiwitus; ega uuel aastal paremgi ole, kui nüüd. Siisgi parem edespidigi astuda, kui hoopis eemale jääda.

Waraste kinniwõtmine ja haawamine. Kolm meest Aleksander Einberg, Jaak Tulp ja Adolf Tomann, oliwad waskraadi warastamiseks teega Tuhala mõisa jõudnud. Juba oliwad nad hulga elektritraati maha lõiganud, kui Tuhala mõisas elusew urjadnik Kallas üles ärkas ja õue tuli, müra põhjust waatama. Wargad katsusiwad põgeneda; urjadnik jälle äratas walitseja ja metsawahi üles, nõutas hobuse ja kihutas wargatele järele. Mõisast 4 wersta eemal jõuti wargatele järele. Urjadnik laskis kaks pauku, mis peale mehed maha korgasiwad ja metsa põgeneda katsusiwad; kuid kolmas pauk sirutas Einbergi maha. Warsti wõeti ka teised kaks kinni. Einberg, kellel kõhus haaw, toodi Tallinna priihospidalisse. Einberg tunnistas üles, et ta ka 7. nowembri kuriteost, mil Tuhala mõisast ligi 10 puuda waskraati 378 rubla wäärtuses ära warastati, osa wõtnud.

v. **Kahe röõwlisalga kinniwõtmine** läks pristaw parun Wolfil täna ööjel õnneks. Ülepea langes tema küüsi 7 meest ja 1 naisterahwas, kes endi tunnistuste järele lugemata hulga kuritegusi korda saatnud. Nende seas on ka isikuid, kes Kaarli kirikus röõwimise toime paniwad. Nad olnud nelsakesi ja wiibinud kirikus kella 11 õhtust kuni kell 5 hommikul; kirikus purjetanud nad rublisti. Kinniwõetud naisterahwas on keegi Tammik, kewadel sõjakohtu poolt mahalastud „Pilli Jürka" naine. Samal puhul sai Wolf ka suure koorma mitmesuguseid warastatud asju kätte, gummiwitsadega rattaid, grammofoni ühes nootidega, riideid, kuld- ja hõbeasju jne. Salga juht Jaan Kuusmann elas Tallinnas Wahmann ja Jhuma nime all. Kinniwõtmise ajal olnud tal puss sõjariistaks. Kurjategijaid politseile wastu ei pannud, kuid kartsiwad, et peawad pühad wangihoones mööda saatma. Nende endi jutu järele olnud nende teenistus õige suur; päewi, mil nad üle 100 rubla ära raisanud, juhtunud sagedasti.

v. **Tulekahju.** Järwakandi wallas Nehe talus põles 7. skp. elumaja, ait ja laut maha. Tuli on süüdatud. Kahju 1 100 rbl.

v. **Linnawahi sõimamise** eest mõisteti Jaan Heller 3 päewaks aresti.

Telegrammid.

Peterburi telegrahwi agentuuri kaudu.

20 detsembril.

Kiiewist. Wõimu tarwitamata jätmise pärast kohtu alla antud endise politseimeistri Tsihotski asi on senator Turau määruse järele ära lõpetatud, sest et süüdistamiseks põhjust ei ole leitud.

Tschistopolist. Semstwo-ametis tuli awalikuks, et 20,000 rbl. on ära raisatud. Süüdlane on semstwo-ameti liige Katsari.

Odessast. Sõjakohus mõistis plahwatawate olluste muretsemise eest mõisnik Greisowi surmanuhtluse alla, kodanik Rabinowitschi tähtajata sunnitööle ja kaks alaealist 20-aastasele sunnitööle.

Warsjawist. Praagas lasksiwad neli meest sandarmi-wahtmeistri Nurowski maha, kes parajasti Peterburi waksalt ametisse läks.

Tiflisist. Telawa ligidal saadi röõwlite salk kätte. Röõwlid läksiwad wõjasekku ja hakkasiwad sealt ägedasti tuld andma. Strashnikud haawasiwad peagi kaht röõwelt. Kolmas andis alla. Püssid ja padrunid wõeti ära ning terwe salk kinni.

Kasanist. Hommiku tungis üliõpilaste raamatukogu ruumidesse, kus kassahoidja Solowjew, lektor Mihailowski, eradotsent Worms ja waht oliwad, ühede teadete järele kolm, teiste järele 5 meest, kellel browningid käes oliwad, ja hakkasiwad laskma. Mihailowski ja waht saiwad raskesti, Worms ja Solowjew kergesti haawata. Wiimane laskis wastu ja haawas üht röõwijat. Teised röõwlid kohkusiwad ja jooksiwad ära. Haawatud röõwel wiidi haigemajasse. Ta nimi on teadmata. Röõwimine ei läinud korda, sest waht wiis rahakastikese teise tuppa. Politsei piiras ülikooli ümber. Ruumid otsitakse läbi.

Tagakinnatud punaselipuga jõulualbum

Edasi

on kõigist korralikkudest raamatukauplustest ja wäljaandja juurest, Tallinnas, Suure Karja uul. nr. 2, kort. 6, üksikult ja suuremal arwul saada. 30 kop. eest (raha ehk markide wastu) saadan raamatu postiga koju kätte. „Edasi" albumis on järgmiste kirjanikkude ja kunstnikkude tööd: **Hans Laipmann, Hans Pöögelmann, Mihkel Aitsam, John Ostmann, Ernst Peterson, M. Martna, Vera Grüner, T. Laur, Emmy Põlendik, Nikolai Triik.** Peale ilukirjanduslikste tööde ja asjalikste kirjelduste on albumis **Karl Marxi, Mihkel Martna, Peeter Speek'i, Ernst Petersoni** ja **Aleksander Tamme** elulood, näopildid ja käekirjad.

J. Lilleoja
(Lilienbach).

Adress: Ревель, J. Lilienbach.

Jekaterinburist. Kohtupalat arutas raudtee streigi asja. 15 inimest mõisteti õigeks, 16 inimest mõisteti ühest kuni 12 kuuni kindlusesse kinni.

Moskwast. Fidleri kohtuasjus kuulutati otsus: mõisteti parandusmajasse kinni, kusjuures uurimise all kinnistumise aeg maha arwatakse, Tejew aastaks, Iwanow aastaks ja 8 kuuks, Lurje, Rasarow ja Darwondow aastaks ja kuueks kuuks. 78 isikut mõisteti õigeks.

Tomskist. Eila õhtu tungiti Rainski rentei kallale. Kassahoidja peasis eest peitu ja wiis wõtmed ühes. Röõwlid jooksiwad ära ja haawasiwad soldati.

Kopenhagenist. Kõik hoburaudteede teenijad hakkasiwad täna hommiku streikima. Hoburaudteedel on liikumine täiesti seismas. Streigi põhjus palgaküsimus.

Warsjawist. Ametlik. 18. dets. tungis Dombrowo Gornaja jaama sõjariistus röõwlite salk. Röõwlid wõtsiwad wahi peal olijo soldati käest sõjariistad ära, saiwad kassast 2388 rbl. kätte ja läksiwad ilma nuhtlusela minema.

Samarast. Wale tseki abil wõeti wastastiku laenu seltsist 11,5000 rbl. wälja.

Lodsist. Eila on jälle erakondlistel põhjustel 2 inimest ära surmatud ja 6 inimest haawatud.

Poltawast. Botscha külas tungisiwad röõwlid Aleksejewi mõisa wahi korterisse, poosiwad wahinaise ära, saiwad sada rubla kätte ja läksiwad oma teed.

Lowitschist (Warsj. kub.). Hommiku tungis rentei ametniku kallale, kes 1500 rbl. posti peale wiis, 6 kurjategijat. Kaks neist wõeti kinni. Teised peasesiwad ära. Neid otsitakse.

Liibawist. Jansoni wõiwabriku kassahoidja kallale, kes linnawahtide saatel 6000 rbl. wabrikusse wiis, tungisiwad 6 sõjariistus meest. Kallaletippujad hakkasiwad laskma, surmasiwad linnawahid ära, haawasiwad kassahoidja woorimeest ja läksiwad oma teed, kui 1400 rbl. oliwad kätte saanud. 5 kahtlast isikut on kinni wõetud.

Warsjawist. Röõwijad Schmigelski, Binkowski ja Pogoretski on sõjawälja-kohtu otsuse järele üles poodud.

Teheranist. Parandamata haigusest hoolimata kirjutas schah sel silmapilgul, kui ta mõistus selge oli, parandatud konstitutsionile alla. Tähtsam parandus seisab ülemkoja wõi senati asutamises. Ka troonipärija kirjutas alla. Allakirjutamine awaldas schahi peale sügawat mõju.

Londonist. „Times" teatab, et Kalifornias japanlaste wastu waenu tuntakse. Tõsine waenu põhjus on see, et japanlased kõikides tööstuseharudes ja põllu-töös, kaubanduses, töö organiseerimises ja raudteede ehitamises ameriklastest ette jõuawad.

21. detsembril.

Peterburist. Ametlik. Sisemiste asjade minister saatis kuberneridele järgmise ringkirja: Minewastel riigiwolikogu walimistel walisiwad waldade wolinikkude koosolekud wolijad-mehed liisu läbi, kus balloteerimise läbi walimine mitu korda tagajärjetaks oli jäänud. Riigiwolikogu walimiste seaduse § 111 järele tuleb aga waldade wolinikkude koosolekul walimist tingimata kinnise healeandmise teel toimetada, kuulidega balloteerides, kusjuures, nagu § 113 nõuab, need isikud walituks tunnistatakse, kellele enam kui pooled koosolekust osawõtjate healed on antud. Ainult juhtumisel, kui heali mõlemal pool ühepalju on, walitakse liisu läbi. Seda silmas pidades panen teile ette, et eelseiswatel walimistel enam waldade wolinikkude koosolekutel niisugust walimise wiisi ei tarwitataks, mis seadusega kokku ei käi, nende koosolekute juhatajatele teada anda, et nimetatud walija-mehed tingimata tulewad salajasel healeandmisel kuulidega balloteerides walida ja, et kui waldade wolinikkude koosolekutel muud walimisewiisi tarwitatakse—heali andes wõi jälle liisku heites, siis wõeriti walitud isikud walimistest kõrwale jääwad.

Peterburist. Seda tähele pannes, et sisemiste asjade ministerium 1907. aastaks telegrahwi-teel läbirääkimiste tarwis wähe raha on määranud, pani üleüldiste asjade departemang kuberneridele ette, ainult erakorralistel juhtumistel telegrahwi teel läbirääkimisi pidada ja telegrahwi teel läbirääkimist wähendada.

Eestiteater „Estonias".

Kolmandal pühal, 27. detf. f. a. 4. korda

„Walgehobu wõerastemajas"

Oskar Blumenthali ja Gustav Kadelburgi 3-järguline naljamäng.

Hakatus k. 8 õhtul.

Waheaegadel keelpillide orkestri ettekanded O. Hermanni juhatusel.

Piletite hinnad harilikud

Piletite eelmüük Kraemanni ja Oltreti muusikariistade kaupluses ja pühade ajal seltsi teenri juures, ning näitemängu õhtul kella 6-est kassas.

Neljapäewal 28. detsembril, f. a.

Laste näitemäng alandatud hindadega!

„Mis kuuskede haldijad sosistasiwad"

Jõulu mäng elawate piltidega ja lauludega Franz Woenig'i järele A. Kitzberg.

Näitejuht Paul Pinna.

Hakatus punkt k. 5 peale lõunat

Piletite hinnad: I pl. — 35 kop., II — 25 k., III — 20 k. kalkon 9 k.

Wana aasta õhtul, 31. detsembril, õhtul kell 10 „Estonia" ja „Kalewi" seltside ühine

aasta-pidu

ja uue aasta wastuwõtmine muusikaliste ettekannetega ja pidusöögiga.

Piletid on saada Kraemanni ja Oltreti muusikariistade kauplusest ja seltsi ukfehoidja juures; seltsiliikmetele kuni teisipäewani 26. detf., wõerastele (liikmete soowitusel) 27. ja 28. detf.

Piletite hinnad ühes pidusöögiga: meesterahwastele 1 rbl. 25 k p. ja naisterahwastele 1 rbl.

„Estonia" ja „Kalewi" eestseisused

St. Peterburi Eesti Käsitööliste Wastastikku Abiandmise Selts

(Серпуховская 38.)

Pühapäewal, 31. detsembril 1906. a.

Laste Jõulu-puu

Laste kokkukogumine kell 12 päewal.

Eestkawa: Laste wastuwõtmine ilmelauga. Dr. J. Hurti kõne. Elawad pildid. Nukkude mäng ja muud mitmesugused kunstmängud kiirkunst itu ls. Sälli poolt. Waheaegadel mängib muusika-koor.

Lõpp kell 6 õhtu.

Tähendus: Jõulupuule tulijaid lapsi palutakse järgmiste isandate juures üleskirjutada kuni 27. detsembrini: Seltsimajas, Серпуховская № 38, iga teisipäewa ja laupäewa õhtu kella 9—10 ja igapäew: ls. Lenaw, Садовая ул. д. № 29, кв. 9, Gnadeberg, 12. рота д. 23, кв. 7, ls. Sims, Псковская ул. д. 3, кв. 20, ls. Piila, Саперный пер. д. 10 ja iga õhtu kella 6—8 ls. Osterbach, Нарвск. заст. Новый пер. д. 8, кв. 3, ls. Sommermann, Московск. шоссе Маріинскій пер. д. 10, кв. 1, ls. Kulpas, Стеклянная ул. д. 48, кв. 8, ls. Kuusik, Вас. остр. Б. пр. д. 82, кв. 84.

Wana aasta õhtul, 31. detsemb.

Uueaasta wastuwõtmine pidusöögiga.

I. Näitemäng: **„Saima rannal".**

Lustmäng 1 waatuses, rahwalauludega ja tantsuga. Soome keelest J. Bloomann. Näitemängu juhataja ls. Anderson.

II. Nalja laulud. Kannab ette ls. Arwefon.

III. Kontsert. ls. Laredei juhatusel.

IV. Tants. Tantsukus lendaw post ja konfeti-serpentin.

Pidu hakatus punkt kell 8 õhtu. Pidusöögi hakatus kell 11½ öösel. Lõpp kell 3 öösel.

Anons: Suur järgmine pidu õhtu 28. januaril 1907.

Sissepääs ühes pidusöögiga ja riidehoidmisega: meester. 2 rub. naister. 150 k. seltsiliikm. meester. 150 k. naister. 1 rub.

Piletid on saada: Palmgreni raamatukaupl. Больш. Конюшенная ул. д. 8, Seelandi ka matukaupl. Офицерская ул. д. 54, ls. Liiwi äris, Гороховая ул., уголъ Садовой, ls. L nomi p. Садовая у. д. 29, кв. 9, Bloompuu raamatukaupluses Мѣщанская ул. 22 ja seltsi ukfehoidjalt.

Eestseisus.

Kulda, hõbedat

ja pruugitud kuld- ja hõbe-asjasid ostetakse kõrge hinna eest uurmaakri juures, Narwa uul. nr. 5.

Aupaklikult **H. Uuk.**

Pruugitud uurisid

ostab uurmaaker **Uuk,**

Wene turu ääres, Sonfori uul. nurgal. 51

„Lootus".

Teisel jõulu pühal 26 detf. 1906 a.

Joulupuu

ainult seltsi liikmetele ja nende perekondadele.

Hakatus kell 8 õhtul.

Kolmandal Jõulu pühal, 27. detf.

Näokatte-pidu

Hakatus kell 9 õhtul, lõpp kell 3 öösel. Näokatete eest äraw.õtmine kell 12 öösel.

Piletite hinnad: meester. 75 kop., naister. 40 kop.

Eestseisus.

Müüakse:

Kolm tosin mööblid, üks must runale püsihiga ja teine pruuni ripsiga lapse wanker gummiga üks hobune ja mitmesugused teised maja asjad Heeringa uul. nr. 13. 403

Pambu-Peedu, Seene-Mikk, Piripilli-Liisu

A. K. Hindrey lasteraamatud.

Wanad peeglid

hõbeta takse uuesti Joh. Lindemanni juures. Rataskaewu uul.

Stereoskopisi

ja stereoskopi pilisi suures wäljawalikus on odawalt saada

T. Tiidermanni päewapildi materjali kauplusest Harju wärawas nr. 48.

Soowin

laulmist

noodi järele ära õppida. Palumised kirjalikult f. l. tal. sõna „laul" all ära anda.

Elan nüüd

Suurel Tartu maant. Langebergi majas nr. 4. Wõtan kõiksugu haigeid, iseäranis naha- ja suguwahaigeid (Sihilis) wastu kella 9—11 e. l. f. 3—5 ja 7—9 p.

Dr. J. Israelson.

Puutreialit

on tarwis Rataskaewu uul. nr. 6.

Jõulu meekookisi

ja mett soowitab Toompea-Wärate kooli uul. nr 5.

Fr. Kafk.

Würtspood

Wäike Jõekeni uul. nr 4, omaniku haiguse pärast

kohe ära anda,

laubaga ehk ilma. Kaubad, iseäranis kompwelid ja präänikud müüakse wäga odawalt. 418

Wäisfilk naisterahwas,

kes kõik majatalituse tööd ilma juhatamata oskab ära teha, wõib kohta saada. Küsida Georgensoni uul. nr. 26, korter 8, kella 3—7.

Kutake

„U. Wirulase" tellimise uuendamisega 1907. a. peale

Narwas, A. Juthali raamatukauplusesse.

„U. Wirulase" abikontoris. Siin on alalitus kiire ja korralik. Siit leiab ka ilus ja wäga palju pühade kaupasi, nagu piltpostkaartisid ja suures wäljawalikus albumisi ja kiljeraamitud pilti; wäga kohased pühade kingituseks. 421

20 wersta Tallinnast eemal

Rahola mõisas

renditakse piimad 1. januarist 1907. heade tingimistega wälja.

Kaupa tehakse mõisas. 420

Austatud kaubatarwitajad

Juhime Teie tähelepanemist meie kauba headuse ja wärskuse peale. Praegusi saime: wärsked pähkleid, präänikuid, kompwelisi, jõulupuu ehteid ja Prantsusmaa puuwilja kompotti 20 kop nael. Suure Roosikrantsi uul. nr. 17 Peterburi kaupluses. 420

Kalamaia ja Kopli uul. elutsewaid „U. Wirul." tellijad-lugejaid,

palun aeglasti uusi tellimisi üles anda, et uuel aastal lehte edasi saata teaks. Tellijad saawad januarikuu alguses wärwi-trükilise seina- ja suure kalendri hinnata kaasa.

Paberi- ja kirjutuse-materjali kaupasi, raamatuid jne. soowitan nagu ennegi odawa hinnaga.

Aupaklikult

E. Juthal,

Kopli ja Wana Kalamaia uul. nurgal.

Oma austatud lugejatele tähelepanemiseks teatame, et

ainult siis

adress muudetakse, kui selle kuluks

10 kop.

markides ja **wana trükitud adress** ehk selle nummer ühes saadetakse.

Aupaklikult

„U. Wirulase" talitus.

Austatud kaubatarwitajad!

Weel on hästi odawalt moodsisi, matratsisi ja mitmesuguseid mööblisi saada Roosikrantsi uul. nr. 17.

A. Plöger'i

uuri- ja kuldasjade-magasin

Tallinnas

Kullasepa uul. nr. 557.9

Soowitab suures wäljawalikus ja wäga odawate hindadega:

taskn-, sein-, laua- ja äratamise-kellasid.

Peale selle hõbe-lusikaid, uuri- ja risti-kettisid, sõrmuseid, prossisid, kõrwa-rõngaid jne.

Laulatamise sõrmuseid

iga mõõdu järel.

Kuld- ja hõbe-

uurisid, kettisid, kuld laulatusesõrmuseid, kiwidega kuldsõrmuseid, hõbeaaberoskitoosisid ja lusikaid müüb imeodawate hindadega **M. Reismanni** uurikauplus Niguliste uul. nr. 6 Apteegi wastas. 4308

Wääna mõisa tarwitakse

korratüdrukuid,

palk 108 rub. aastas ja toop sooja piima päewas. Järel küsida Laial uulitsal nr. 9 maja ülewaataja Natowi juures. Sealsamas mõisas wõetakse ka noori mehi **meiereijandust ja karjakaswatust** õppima. Peale õpeaja lõpetust murretsetakse kohad. 241

„Noor Eesti"

wäljaandel on ilmunud

Marie Heiberg

„Murelapse laulud"

Hind 40 kop.

Komisjoni kaup: „Postimehe" ja K. Sööt'i raamatukauplustes Tartus ja G. Pihlakas'e juures Tallinnas 231

Tohter Rebane

Kaupmehe uul. nr. 33.

Wõtab iga päew haigeid wastu kella 12—1 ja õhtul kella 5—7. 252

50 kop. eest

puhastatakse korralikult meesterahwa ankru-uurisid, tsilinder-uurisid 40 kop. eest, äratamise kellasi 30 kop. eest, seinakellasi 40 kop. peale. uue wedru 40 kop. Kõik tööd tehakse hästi ja wastutuse all.

Lahket tähelepanemist palub

R. Zimmermann.

Uurmaker

Tallinnas, Pikal jalal nr. 6.

Eestimaa Rahwahariduse Seltsi

eestseisus palub kõiki neid

rahasummasid,

mis üksikud seltsiliikmed peaseltsi heaks wastu on wõtnud,

kõige hiljemalt 20. detsemb. s. a.

seltsi kasahoidja hr. Dr. G. Köhleri kätte (S. Karja uul nr 3) lahkesti edasi toimetada. 826

Adwokat

Jaak Reichmann'i

kõnetunnid on nüüd homm. kell 9—11, õhtu k. 6—8.

Tallinnas, Suurel Karja uul. nr. 3.

Weel on mõned päris

ehituse-krundid

4 rubla süld. Telliskiwi uulitsal saada. Ka on uus maja hea kohal peal, mis 12% sisse toob, müüa. Küsida Baltiski maant. nr. 45. Telliskiwi-wabrik. 141

Poerum Uueturu juures

nr. 12, Wäike Karja uul. senine Marks'i raamatukauplus, on

1. märtsist 1907 wälja üürida

Küsida Suure Karja uul. nr. 23 üks trepp kõrgel. 384

13. Suurel Karja uul. 13.

Tallinnas, P. W. Wiimi saapakaupluse wastas.

Ss witan mõlematele pühadeks suurel hulgal saabud kõiksuguseid mänguasju. Peale selle on mul suur wäljawalik

jõulu ja uueaasta

õnnesoowi-kaartisi.

Palun waatama tulla!

Aupaklikult

G. Sursöt.

„Meie Mats"

nr. 16,

ilmub laupäewal, 23 detf. Hiilgawalt jõulunummer. Prääniluid kõigile klassidele ja erakondadele, saksatele jõulupuu kompwekkidega, „nella" parteile uus ja wiimane riigiduuma kandidat jne.

„Meie Mats" ilmub 1907. aastal kaks korda kuus, laupäewal üle nädala, ja maksab aastas 24 nummert postiga 2 rubla, ilma postita 160 kop. Lehte saab kausta poolest suurendatud, kuna üksiku nr hind endiseks jääb. Tellimise adr.: Журналъ „Мейе Матсъ", Ревель. 424

Rubanowitsch'i

walmisriiete kauplus

„Soome Magasin"

Wiru wärawas nr. 21.

Palume austatud kaubatarwitajaid ostmisiga rutata, sest meie

wäljamüük

kestab ainult kuni 24. detsembrini. Nende päewade sees müüdakse kõiksugu walmisriiete kaupa alandatud hindadega, et aga meie suurt tagawara wähendada.

Sellepärast palume austatud kaubatarwitajaid, kellel pühadeks kaupa tarwis läheb, see ärgu ostku mitte mujalt, enne, kui Teie „Soome Magasini" kauba headust ja hinna odawust järel waadanud ja kuulanud ei ole, sest meie hinnad on täiesti wäljamüügi kohaselt odawaks määratud

Austades

P. Rubanowitsch,

„Soome Magasin", Wiru uul. nr. 21.

T. Tiidermann'i

päewapildi töökoda

Tallinnas, Suure Karja uul. nr. 9.

(mis enne Wiru uulitsal oli.)

soowitab ennast igasuguste päewapildi üleswõtmiste jaoks oma töölojas ja mujal, täieliku korralduselu eest wastutades.

Kõige uuemate ajakohaste objektiwide ja muude abinõude wäljal on mul wõimalik kõige suuremaid nõudmisi igal kombel täita, ja sellepärast wean ma oma põhjusmõtteks **ainult kõige paremalt tehtud tööd** wälja anda. Hoolika talituse kõrwal on minu hinnad kõige odawad ja ma olen heal meelel walmis suuremate salga ülewõtete puhul kõige odawamat hinda seadma.

Päewapiltide suurendamine kuni elusuuruseni.

Wäljaarmastajate päewapiltnikkude tööde parandamine ja lõpulikult walmistegemine. Kursus õppijatele. Päewapildi töökoda on äripäewadel kell 9—6 ja pühapäewal k. ll 10—4 awatud. Üleswõtmist toimetatakse iga päew ja igasuguse ilmaga. Taswel on äriruumid soojaks kütetud!

I. kristlane,

kes Tallinnas, Kullasepa uul. nr. 13, walmistehtud meeste- ja naisterahwa-

riietega kaupleb,

ilma pettuse ja tülita kaupa müüdakse. Kauplus on 6 nädalat awatud ja kaup wärske, mis hilja nõela alt tulnud, sellepärast **suguwennad ja õed, ostke oma palitud, ülikonnad, jakid, mantlid** ja muu riidekaup oma suguwenna kauplusest.

Kaua oodatud plüüsjakid ja mantlid olen juba suures wäljawalikus saanud.

Aupaklikult

P. Krusbach,

endine suurbeldikaja.

Kullasepa uul. nr. 13.

Olen uue

õllelaagri awanud

ja soowitan jõulupühadeks austatud tarwitajatele mitmet sorti, kõige paremaid ja puhtamaid kiiduwäärt õllesi, suuremat sti ja paremaist wabrikutest, nälitseks.

Tallu, Hinzenberg (Riiast), jne.

Hinnad on wõimalikult rohuldawad. Igale soowijale saadetakse tellimine koju kätte. Palun tellimised warem sisse anda, et soowid täidetud saaksid.

Wäga soowitaw ka maal kauplejatele waadata.

Kontor on Tallinnas, Wäike Pärnu maanteel, nr. 31, Sepikwardi poe kõrwal.

Aupaklikult

W. Friedrichsen.

Esimene Tallinna hambakliinik,

Wiru uul nr 7. Nikolai majas

awatud terwe päew, ka öösel.

Hamba- ja suuhaiguste rawitsemine, plombeerimine (kuld, hõbe, tsement ja portselan), waluta wäljatõmbamine. Kunstlikkude hammaste walmistamine.

Asutusel on oma kirurg, hambaarstid ja üks hambatehnika erteadlane. Maks, mis iseäranis odaw, wõetakse arstiwalitsuse poolt kinnitatud taksi järele.

Soowitan suures wäljawalikus

paberikaupa, päewapildi- ja postkaardialbumisi, punasest puust ja metallist raamisi, kirjutuse abinõusi, lillewaasisi, muusika-mapesi, uurialuseid, tubapeekreid jne

Hinnad on wiimasel nädalal tõesti odawad

A. Klaff,

Harju uul. nr. 20. Telefon nr. 218

Uus

riide-kauplus

Wanal turul, Scheeli pauga wastas.

on suures wäljawalikus uuesti saanud, ja soowib

jõulukingiks,

ehk kui seda tarwis ei ole, ausale ostjale omale, naisterahwa kotik-mütsisi, muhwisi, boasi, kraesi meesterahwa kotik-mütsisi, kiidi ja poolkiidi kaelarätikuid, willaseid, flanelleti ja muttoni kleidiriideid, sidi-shallisi ja rätikuid, naisterahwa üllijakt ja talukariideid, uutmoodi suureruudulisi bluuse-riideid, kooliwormi- ja Sitsi-kalewit ja kõiksugust muud riidekaupa.

Meeste- ja naisterahwa Peterburi galosisi.

Mitte alla oma hinda, mitte ka oma hinnega aga wõimalikult odawa hinnaga.

Aupaklikult

J. T. Komissarow,

Kiriklikud teated.

Jaani kirikus: 24. detsembril 4 Kr. tulemise pühal enne lõunat teeb õpetaja Ussmuth jutlust (Joan. 1, 19—28) ja wõtab laualised armulaua wastu, pihti on laupäew kell 1. — Pärast lõunat kell 5 õhtune jumalateenistus õpetaja Grohmann; laululehed waeste heaks. — Jõulu 1. pühal — 25. detsembril peab enne lõunat õpetaja Grohmann jutlust (Tit. 2, 11—14); korjandus Tallinna kogudusede abikassa heaks. Jõulu 2. pühal — 26. detsembril peab pärast lõunat õpetaja Kentmann jutlust (Luk. 2, 15—20).

Ristitud: Ferdinand Lääl; Erika Alwine Mühlbam; Konstantin Adamson; Udo Ottenson; Walter Johannes Libek; Helga Jiwes; Bertta Auguste Oja; Xenia Walerie Umberg; Arnold Johannes Raja.

Laulatatud: Jaagup Koplimäe ja Alide Gotling; Jüri Sillepruun ja Miina Holmberg; Willem Leis ja Liisu Kaarel.

Maetud: Aleksander Lüteke, kaupleja, 61 a. 1 k. 24 p.; Mary Sophie Romberg, 4 a. 3 k. 12 p.; Ado Kapten, woorimees, 64 a. 2 k. 6 p.; Jüri Kertin, 67 a. 7 k. 19 p.; Bernhard Kirs, Juhani p., 1 a. 6 k.; Elaine Rosalie Bachfeld, Jüri t., 11 a. 9 k.; Hugo Rabba, Hansu p., 4 a. 15 p.; Anna Silberfeld, Juhani lesk, 59 a. 7 k. 9 p.; Paul Steinberg, 47 a. 11 k. 20 p.

Püha Waimu kirikus. 4. Kristuse tulemise pühal peab enne lõunat õpetaja Wikmann jutlust ja wõtab laualisi armulaua wastu, pihti laupäewal kell 1. Pärast lõunat jõulu-õhtul kell 5 liturgia jumalateenistus laululehed. — 1. jõulu pühal teeb abiõpetaja Kerp jutlust. Laululehed. Korjandus Tallinna Ew. Luth. koguduste abikassa heaks. 2. jõulupühal teeb õpetaja Wikmann jutlust.

Ristitud: Linda Aurelie Boom; Ella Peitel; Alma Emilie Aibal; Aleksander Hawam; Ferdinand Friedrich Bollmann.

Maetud: Karoline Keerd (Keer) Heinrichi lesk, 70 a. 8 k. 20 p.; Elwine Johanna Kammal, Otto t., 3 a. 11 k. 2 p.; Walter Wolberg, Woldemari p., 4 k. 24 p.

Kaarli kirikus peab pühapäewal 24. detsembril, 4. Kristuse tulemise pühal õpetaja R. Hurt jutlust. Mõlematest kogudustest wõetakse lauale. Piht on laupäewal kell 1 ja pühapäewa hommikul k. ½10 kirikus. Peale lõunat kell 5 jõuluõhtu pühitsemine liturgia jumalateenistusega, õpetaja A. Kapp. Laululehed uue kroonlühtri heaks. 1. jõulupühal, 25. detf., peab õpetaja A. Kapp jutlust. Laululehed kurttummade laste heaks. Peale lõunat k. 3 lastejumalateenistus jutlusega õpetaja R. Hurt. Laululehed. — 2. jõulupühal, 26. detf., peab õpetaja R. Hurt jutlust.

Ristitud: Elise Uuemets; Harald Gebhart; Alfred Palm; Leontine Annette Stetschkowsky; Richard Woldemar Messer; Leida Kutsar; Elwine Therese Kreisberg; Leida Kirik; Wilhelmine Johannson; Elmar Eduard Pallas; Robert Grünwald; Helmi Mohrmann; Selma Regina Einmann; Rosalie Hirsch.

Laulatatud: Eduard Johannes Ahlmann ja Rosalie Mathilde Weißmann; Hans Jürjenson ja Rosalie Einbaum; Hans Laupa ja Rosalie Mathilde Hinrikus; Johannes Wihur ja Olga Rosalie Repmann; Karl Woldemar Männ ja Wilhelmine Natalie Lentsmann; Juan Orjas ja Miina Pretmann; Juhan Ehrmann ja Marianu Korwaitschew; August Mäggi ja Amalie Wittse.

Maetud: Johannes Nikolai Wörk, Maddise p., 16 a. 3 k. 11 p.; Aleksander Kontram, Kristjani p., 27 a. 1 k. 22 p.; Liisa Harrangus, Marti lesk, 81 a.; Arwid Peetmann, Hansu p., 3 a. 7 k. 18 p.; Salme Alice Martinow, Jüri t., 3 k. 3 p.; Aleksander Mät ik, 22 a. 11 k. 11 p.; Eva Eismann, Otto lesk, 56 a. 3 k. 8 p.; Liisa Laurmann, Jakobi t., 47 a. 7 k. 18 p.; Wilhelmine Johannsohn, Karli t., 8 p.; Waleria Hinkow, Ado t. 2 a. 5 k. 8 p.; Mihkel Kalo, Jaani p., 40 a. 6 k. 24 p.; Leopold Pinder, Matsi p., 18 a. 1 k. 15 p.; Arthur Leonhard Pohla, Otto p., 8 a. 9 k. 29 p.; Woldemar Kalenberg, H. p., 6 a. 5 k. 24 p.

St. Pauluse kogudus. Jõulu õhtul jumalateenistus kell ½7 õhtul. Laululehed kiriku walgustamise heaks.

S. Mihkli kirikus 25. detf. kell 4 peale lõunat saab Soome keelel jumalateenistus peetud.